

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2006

Opetusministeriön julkaisuja 2008:2

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2006

Opetusministeriön julkaisuja 2008:2

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen
PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi>
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala
Kansikuva / Omslagsbild: Tero Sivula, www.kuvakori.com
Yliopistopaino / Universitetstryckeriet 2008

ISBN 978-952-485-474-0 (nid.)

ISBN 978-952-485-475-7 (PDF)

ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2008:2

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarot	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	11
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1997–2006	12
2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006	12
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2007	15
3 Kuntien liikuntatoimi	17
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen	17
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2005	18
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	20
4 Liikuntapaikkarakentaminen	21
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	23
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä kehittämis- ja tutkimustoiminta	23
5 Liikunnan koulutuskeskukset	25
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	25
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	28
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	32
6 Liikunnan kansalaistoiminta	35
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset	35
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2006	44
6.3 Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2006	56
6.4 Myönnetyt erityisavustukset vuonna 2006	56
7 Liikuntatiede	59
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	59
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt	62

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	64
8.1 Kahdenvälinen yhteistyö	64
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa	64
8.3 Monenkeskinen yhteistyö	65
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille	67
8.5 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille ja kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin	67
9 Huippu-urheilu	68
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	70
9.2 Antidopingtyö	70
10 Terveyttä edistävä liikunta	72
11 Lasten ja nuorten liikunta	74
12 Erityisliikunta	76
Lähteet	77

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2006 on kokoelma liikuntayksikön toimialaan kuuluvista perustilastoista vuodelta 2006. Kuntien liikuntatoimi -luvussa tilastotiedot ovat vuodelta 2005. Käsiteltäviä asiakokonaisuuksia ovat veikkausvoittovarot, valtion tuki urheiluun ja liikuntaan, kuntien liikuntatoimi, liikuntapaikkarakentaminen, valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset, valtakunnalliset liikuntajärjestöt ja liikunnan palvelujärjestöt, liikuntatiede, erityisliikunta sekä liikunta-alan kansainvälinen toiminta. Uusina kokonaisuuksina edellisvuosien tilastojulkaisuihin verrattuna julkaisuun on otettu terveyttä edistävä liikunta sekä lasten ja nuorten liikunta.

Julkaisussa esitetyt tiedot ovat määräraha-, kustannus- ja suoritustietoja. Tiedot esitetään pääasiassa taulukkomuodossa. Monia tilastoja on havainnollistettu myös kuvioin. Tekstiosuuksien tehtävänä on joko täydentää, koota yhteen tai selkeyttää taulukoiden ja kuvioiden viestejä.

Julkaisun tilastotiedot ennen vuotta 2006 ovat peräisin edellisestä Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisusta. Muuten korjauksia on tehty lukuihin vain havaittujen virheiden yhteydessä. Luvut ovat voineet muuttua lisäksi indeksikorjausten seurauksena. Tilastojulkaisun määräraha- ja kustannustiedot on yhdenmukaistettu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (1995=100), joka on vuoden 2006 osalta ennakkollinen (Tilastokeskus 2007). Rakennuskustannusindeksiä on käytetty rakentamiseen liittyvissä taulukoissa tai taulukoiden yksittäisissä sarakkeissa. Rakennuskustannusindeksissä vuosi 1990=100 (Tilastokeskus 2007).

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntatieteiden yo Sanni Harju kesän ja syksyn 2007 aikana korkeakouluharjoittelunsa päätehtävänä. Työn koordinoijana on toiminut ylitarkastaja Timo Oravainen. Tilastojulkaisun sisällöstä ja sen aihealueista saa tarvittaessa tarkempia aineistoja opetusministeriön liikuntayksiköstä. Julkaisua koskevia kehitys- ja parannusehdotuksia otetaan mielellään vastaan.

Helsingissä joulukuun 4. päivänä 2007

Timo Oravainen
ylitarkastaja
Opetusministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1997–2006 (milj.€)

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen % -osuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1997–2006

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1997–2006 (€)

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1997–2006 (milj.€)

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1997–2006, indeksikorjattu (1000 €)

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2007

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys 1997–2006 (€)

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja indeksikorjattu kehitys 1997–2006 (€)

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2007

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen indeksikorjatut käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1996–2005 (1000 €)

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin 1996–2005 (1000 €)

Kuvio 6. Kuntien liikuntatoimen menot vuonna 2005

Kuvio 7. Kuntien liikuntatoimen tuotot vuonna 2005

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty avustukset 1997–2006

Taulukko 10. Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rakennuskustannuksiin vuosina 2005 ja 2006

Taulukko 11. Liikuntapaikkarakentamista koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2005 ja 2006

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006

5 Liikunnan koulutuskeskukset

- Taulukko 12. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1997–2006
- Taulukko 13. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustukset vuosina 1997–2006
- Taulukko 14. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustukset vuosina 1997–2006
- Taulukko 15. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2006
- Taulukko 16. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1997–2006
- Taulukko 17. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2006
- Taulukko 18. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2006
- Taulukko 19. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2006
- Taulukko 20. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2006
- Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1997–2006
- Kuvio 10. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006
- Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1997–2006
- Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2006
- Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2006

6 Liikunnan kansalaistoiminta

- Taulukko 21. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset 1997–2006
- Taulukko 22. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2005 ja 2006
- Taulukko 23. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2006
- Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu
- Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt
- Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt
- Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006
Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt
- Taulukko 31. Liikuntajärjestöt: vuonna 2005 tulleet uudet hakijat
- Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu
- Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2006

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2006

Taulukko 41. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2006

Kuvio 14. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2006

7 Liikuntatiede

Taulukko 42. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2006

Kuvio 15. Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille (toiminta-avustus) 2006

Kuvio 16. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty indeksikorjatut avustukset 1997–2006

Kuvio 17. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain ja sukupuolittain jaoteltuna 2000–2006

Kuvio 18. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1997–2006

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Taulukko 43. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille 2002–2006

Kuvio 19. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1997–2006

9 Huippu-urheilu

Taulukko 44. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1997–2006

Kuvio 20. Huippu-urheilun valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1997–2006

Kuvio 21. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2006

Kuvio 22. Antidoping -toimintaan myönnetty määrärahat 1997–2006

10 Terveyttä edistävä liikunta

Kuvio 23. Liikunnan terveysohjelmaan myönnetty indeksikorjatut määrärahat 1997–2006

11 Lasten ja nuorten liikunta

Kuvio 24. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman indeksikorjatut avustukset 1999–2006

1 Veikkausvoittovarot

Merkittävä osa suomalaisen tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön tuesta rahoitetaan Veikkaus Oy:n toiminnasta kertyvillä opetusministeriölle tuloutettavilla voittovaroilla. Vuonna 2006 opetusministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 402,9 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen saajat vuodelta 1940. Vuoden 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin, että liikunta saa varoista 60 % ja loput 40 % jaetaan tieteen, taiteen ja nuorisotyön kesken. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpaja veikkauksien ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määrättiin 36,6 %. Asetusta muutettiin vuonna 1992 poistamalla määräykset urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan prosenttiosuus pieneni vähitellen siten, että vuonna 2001 se oli enää noin 21 % veikkausvoittovaroista.

Vuoden 2002 alusta tuli voimaan uusi arpajaislaki, joka sisältää keskeiset säännökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Veikkausvoittovarojen tuoton jakamisesta säädettiin arpajaislain säätämisen yhteydessä oma lakinsa. Lain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipeliä sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen. Tuotosta 25 % käytetään urheilun

ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen. Lisäksi 10 % tuotosta käytetään ko. tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Prosenttiosuuksiin on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen. Vuonna 2006 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 24,3 %, joka oli vajaan prosenttiyksikön enemmän kuin edellisenä vuonna. Veikkausvoittovaroista liikunta sai 97,8 miljoonaa euroa.

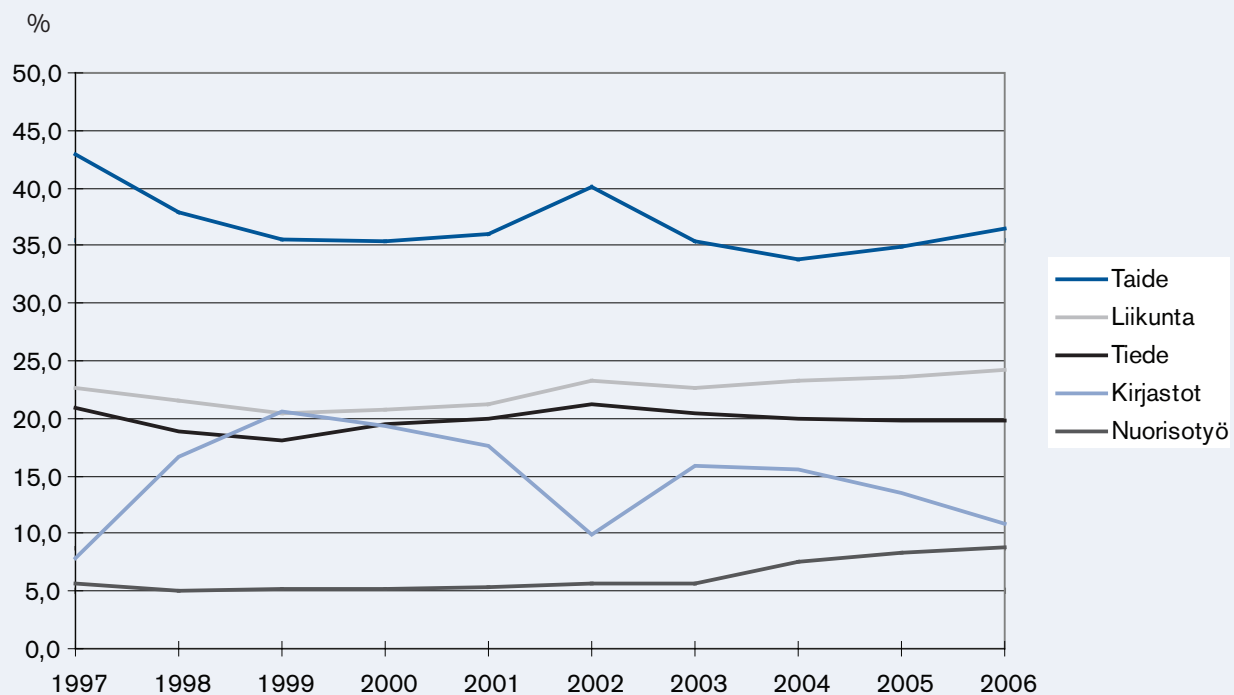
Veikkausvoittovaroilla on vuodesta 1996 alkaen tuettu myös kunnallista kirjastotoimintaa, jonka valtionosuus aiemmin rahoitettiin suoraan yleisistä budjettivaroista. Kirjastoille maksettavia valtionosuuksia on siirretty asteittain takaisin yleisistä budjettivaroista rahoitettaviksi. Jakosuhdelain mukaisesti vuoden 2009 jälkeen veikkausvoittovaroja ei enää käytetä kirjastojen valtionosuuksiin. Vuonna 2006 kirjastotoimi sai valtionosuuksia ja valtionavustuksia yhteensä 43,4 miljoonaa euroa veikkausvoittovaroista.

Taidetta on tuettu veikkausvoittovaroilla vuodesta 1957 lähtien, ja nykyisin se on suurin tuensaaja. Vuonna 2006 taiteen ja kulttuurin osuus veikkausvoittovaroista oli kirjastomäärärahat mukaan lukien 47,3 % eli 190,4 miljoonaa euroa. Tieteen edistämiseen suunnattiin 79,5 miljoonaa euroa, joka on 19,7 % vuoden 2006 veikkausvoittovaroista.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
1997	26,1	70,2	144,0	76,1	18,9	335,3
1998	59,2	67,2	134,9	76,3	18,1	355,8
1999	76,3	67,0	131,4	76,0	19,4	370,2
2000	73,8	74,5	135,0	79,0	19,9	382,2
2001	67,2	75,9	137,3	80,7	20,3	381,4
2002	35,5	76,2	144,2	83,3	20,3	359,5
2003	58,6	75,8	130,1	83,9	20,7	369,1
2004	59,3	75,7	128,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,6
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1996–2006 (milj. €)

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen %-osuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1996–2006

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

2 Valtion liikuntamäärärahat

Liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliä voittovaroista sekä valtion budjettivaroista. Vuonna 2006 liikuntamäärärahat olivat yhteensä 99,1 miljoonaa euroa, josta budjettivaroja oli 1,3 miljoonaa euroa. Budjettivaroista katetaan osa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksista.

Opetusministeriö tukee liikuntamäärärahoista esimerkiksi kuntien liikuntatoimintaa, liikuntapaikkarakentamista, liikunnan koulutuskeskuksia, liikunnan kansalaistoimintaa, liikuntatiedettä, liikunta-alan kansainvälistä toimintaa, erityisliikuntaa sekä monia muita liikunnan eri toimintoja.

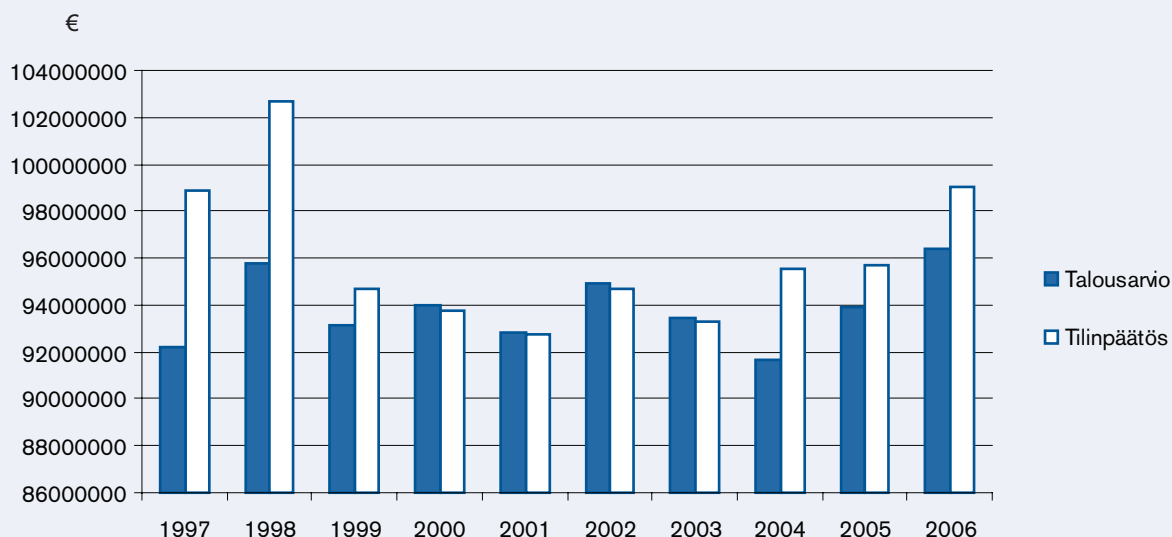
Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista käsittävät talousarvio- ja tilinpäätöstietoja. Viimeksi mainittuihin sisältyvät talousarviomäärärahojen lisäksi lisätalousarviossa mahdollisesti myönnetty määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 1997–2006 määrärahat on muutettu vuoden 2006 rahanarvoon julkisten menojen hintaindeksin avulla.

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	“Indeksikorjatut määrärahat”
1997	73 324 386	78 657 157	98 913 859
1998	77 866 973	83 506 622	102 716 321
1999	77 002 992	78 277 783	94 664 908
2000	80 089 072	79 894 392	93 729 232
2001	81 691 062	81 621 752	92 729 189
2002	84 559 000	84 374 309	94 692 416
2003	85 857 000	85 745 351	93 317 480
2004	86 389 000	90 043 195	95 504 831
2005	91 291 000	93 007 237	95 668 811
2006	96 385 000	99 062 492	99 062 492

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1997–2006 (€)
Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito, Valtion talousarvioesitys 2006

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
1997	2,6	3,3	3,3 %
1998	7,2	8,9	8,6 %
1999	2,2	2,7	2,8 %
2000	0,9	1,1	1,1 %
2001	0,9	1,0	1,1 %
2002	1,0	1,1	1,2 %
2003	1,9	2,1	2,2 %
2004	1,9	2,0	2,1 %
2005	3,1	3,2	3,4 %
2006	1,3	1,3	1,3 %

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1997–2006 (milj. €)
Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys 1997–2006

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1997–2006

Taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 1997–2006. Jaottelu on toteutettu samalla tavalla kuin edellisinä vuosina, jotta sekä vertailu että muutokset valtion liikuntamäärärahojen jakautumisessa olisi mahdollista havaita.

Liikuntajärjestöt -sarake sisältää liikuntajärjestöille myönnettyä toiminta-avustuksia, avustuksia arvo- ja Euro-cup -kilpailumatkoihin sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksia. Liikuntapaikkarakentaminen sisältää liikuntapaikkarakentamisen sekä rakentamisen tutkimukseen myönnettyä avustuksia. Liikunnan koulutuskeskusten kohdalla taulukossa 4 ei ole otettu huomioon budjettivarojen osuutta, vaan budjettivarat sisältyvät kategoriaan ”muut momentit”.

Liikuntatieteet -sarake sisältää liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi avustukset antidopingtoiminnalle, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle.

Vuonna 2006 ”Muut momentit” -sarake taulukossa 4 sisältää seuraavat momentit: tunnustuspalkinto kunnille sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisavustukset, lasten ja nuorten liikuntaohjelma, liikunnan terveysohjelma, urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki, joukkuepalloiluprojekti, kansainväliset kongressit, urheilijoiden tunnustuspalkinnot, kansainvälinen yhteistyö, valtion liikuntaneuvosto, läänien liikuntatoimi, opetusministeriön käytettäväksi sekä valtionosuus budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille.

2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006

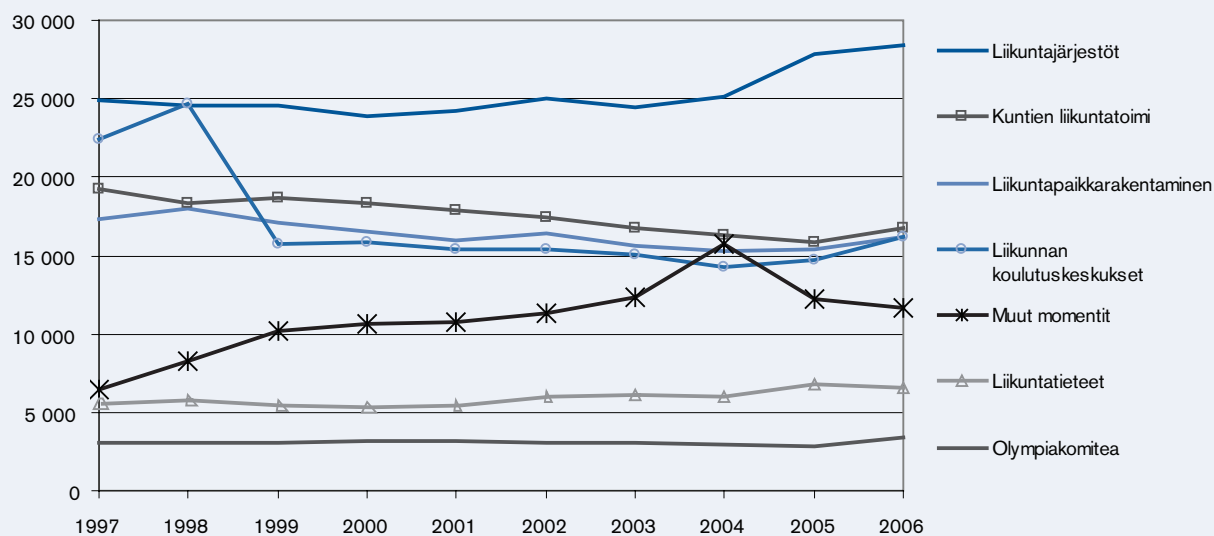
Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty vuoden 2006 tilijaotteen mukaisesti.

Määrärahojen jakautuminen	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liikuntajärjestöt	24 883	24 556	24 570	23 934	24 260	25 028	24 415	25 091	27 840	28 387
Olympiakomitea	3 109	3 103	3 051	3 157	3 134	3 095	3 002	2 925	2 837	3 400
Liikuntapaikka- rakentaminen	17 280	18 018	17 058	16 509	15 955	16 428	15 656	15 243	15 359	16 150
Liikunnan koulutus- keskukset	22 394	24 669	15 741	15 803	15 403	15 428	15 053	14 220	14 729	16 173
- valtionosuus toimintaan	20 409	21 045	13 300	13 163	13 407	12 557	12 004	12 723	12 764	13 105
- rakentamisavustukset	1 985	3 624	2 441	2 640	1 997	2 307	3 049	2 360	1 965	3 068
Kuntien liikuntatoimi	19 300	18 316	18 636	18 344	17 846	17 448	16 720	16 329	15 876	16 712
Liikuntatieteet	5 543	5 770	5 390	5 349	5 429	5 998	6 165	5 966	6 784	6 580
Muut momentit	6 404	8 283	10 219	10 633	10 703	11 267	12 306	15 731	12 244	11 660
Yhteensä	98 914	102 716	94 665	93 729	92 729	94 692	93 317	95 505	95 669	99 062

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1997–2006, indeksikorjattu (1 000 €)

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

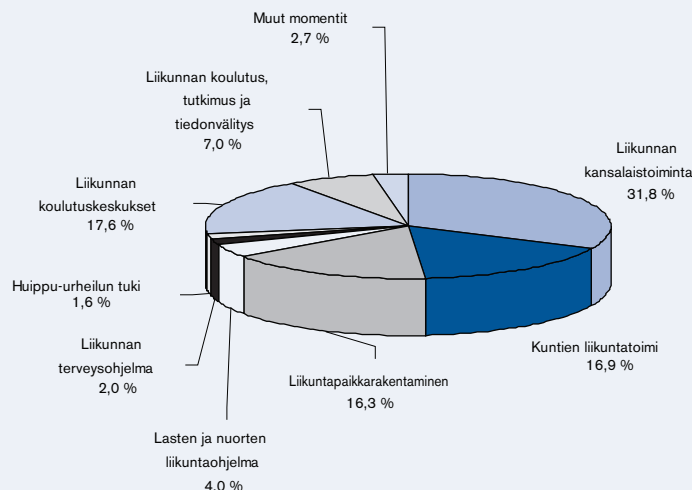

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja indeksikorjattu kehitys 1997–2006 (1000 €)

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

	Euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	31 550 000	31,8
Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 600 000	
Olympiakomitea	3 400 000	
Paralympiakomitea	580 000	
Liikuntajärjestöt	24 950 000	
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	700 000	
Valmentaja- ja ohjaakoulutuksen kehittäminen	320 000	
Kuntien liikuntatoimi	16 761 863	16,9
Valtionosuudet	16 711 863	
Tunnustuspalkinto	50 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	16 149 723	16,3
Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	15 450 000	
Rakentamisen tutkimus	699 723	
Lasten ja nuorten liikuntaohjelma	3 913 235	4,0
Liikunnan terveysohjelma	2 000 000	2,0
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	1 600 000	
Terveysliikunnan neuvottelukunta	400 000	
Huippu-urheilun tuki	1 627 000	1,6
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	770 000	
Arvokilpailumatkat, Euro-Cup ja tappiontakeut	557 000	
Joukkuepalloiluprosjekti	300 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	17 481 466	17,6
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	12 390 466	
Valtionosuudet budjettivaroista	1 308 000	
Kehittämisavustukset	715 000	
Rakentamisavustukset	3 068 000	
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	6 930 272	7,0
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	1 980 272	
Liikuntatieteelliset yhteisöt	2 640 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	350 000	
Antidoping-toiminta	1 350 000	
Suomen Urheilumuseosäätiö	320 000	
Suomen Urheiluilmailuopisto	160 000	
Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö	130 000	
Muut momentit	2 648 933	2,7
Tunnustuspalkinnot	200 000	
Kansainvälinen yhteistyö	347 418	
Valtion liikuntaneuvosto	280 509	
Läänien liikuntatoimi	292 813	
Opetusministeriön käytettäväksi	1 528 193	
Yhteensä	99 062 492	100,0

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2006

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2007

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2007 ovat 101 550 000 euroa. Vuoteen 2006 verrattuna vuoden 2007 liikuntabudjetti kasvoi 2,5 miljoonalla eurolla. Taulukossa 6. esitetään valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti määrärahat momenteittain.

Suurimman kokonaisuuden budjettimäärärahoista muodostaa liikunnan kansalaistoiminta 33,5 miljoonalla eurollaan. Momentti jakautuu lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksiin.

Liikuntapaikkarakentaminen sisältää liikuntapaikkarakentamisen avustamisen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen tarkoitetun määrärahan. Yhteensä kyseiselle momentille on budjetoitu 17,2 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoimelle vuoden 2007 budjetissa on 16,9 miljoonan euron määräraha. Määräraha sisältää kuntien valtionosuudet sekä 100 000 euron määrärahan kunnille jaettavaan tunnustuspalkintoon sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa.

Liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustuksiin on budjetoitu 2,4 miljoonaa euroa ja kehittämisavustuksiin 715 000 euroa. Erikseen budjettivaroista myönnetään kiinteä määräraha valtionosuutena liikunnan koulutuskeskuksille, joka vuodelle 2007 on noin 1,3 miljoonaa euroa.

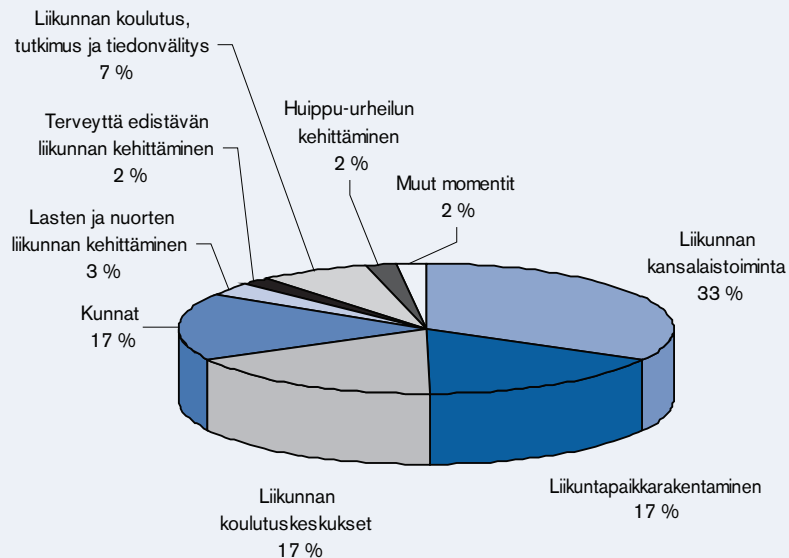
Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen on budjetissa 3,1 miljoonan euron määräraha. Terveystta edistävän liikunnan kehittämisen alle kuuluvat Kunnossa kaiken ikää -ohjelma, johon on budjetoitu 1 450 000 euroa sekä Terveysliikunnan ohjelma, jolle on budjetoitu 450 000 euroa.

Liikunnan koulutukseen, tutkimukseen ja tiedonvälitykseen on varattu vuodelle 2007 yhteensä 7,5 miljoonaa euroa. Kyseiseen momenttiin kuuluvat seuraavat alamomentit: valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen, liikuntatieteelliset tutkimusprojektit ja yhteisöt, kansainväliset kongressit, liikunnan antidopingtoiminta, Suomen Urheilumuseosäätiö sekä Suomen Urheiluilmailuopisto.

Huippu-urheilun kehittämisen määräraha, 1,9 miljoonaa euroa, suunnataan urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukiin, arvokilpailumatkoihin, Euro-cup-kilpailumatkoihin ja tappiontakuisiin, joukkuepalloluprojektiin sekä Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle. Muut määrärahamomentit ovat kansainvälinen yhteistyö, läänien liikuntatoimi, liikunnan tunnustuspalkinnot, valtion liikuntaneuvosto sekä määräraha opetusministeriön käytettäväksi, joista yhteensä kertyy reilu kaksi miljoonaa euroa.

	Euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	33 462 000	33
Lajiliitot	16 120 000	
Muut liikuntajärjestöt	16 742 000	
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	600 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	17 150 000	17
Liikunnan koulutuskeskukset	17 707 100	17
Veikkausvoittovarot	15 729 000	
Budjettivarat	1 342 000	
Kunnat	16 872 000	17
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 050 000	3
Terveystta edistävän liikunnan kehittäminen	1 900 000	2
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	7 500 000	7
Huippu-urheilun kehittäminen	1 880 000	2
Muut momentit	2 028 900	2
Yhteensä	101 550 000	100

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2007

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2007 (Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2007)

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jolle julkisen hallinnon, valtion ja kuntien, on luotava edellytyksiä. Kuntien liikuntaan liittyvät tehtävät on määritelty 1.1.1999 voimaan tulleessa liikuntalaissa. Lain mukaan kuntien ”tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistointa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät” (Liikuntalaki 1054/1998).

Valtion liikuntamäärärahoista arviolta noin kolmannes kohdistuu valtionosuuksina ja erilaisina avustuksina kunnille. Sen sijaan kuntien liikuntahallinnossa valtion avustuksilla on keskimäärin suhteellisen pieni rooli. Valtionosuudet muodostavat vain noin 4 % kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista. Liikuntainvestoinneissa valtionavustusten osuus on viime vuosina ollut keskimäärin 10 %.

Vuonna 2005 Suomessa oli 432 kuntaa (Tilastokeskus 2006). Kuntien liikuntatoimen osalta on huomattava, että tilinpäätöstiedot vuodelta 2006 eivät ole saatavilla tätä tilastoa tehtäessä ja kuntien viimeisimmät tilinpäätöstiedot ovat siten vuodelta 2005 muusta tilastoinnista poiketen. Vuonna 1997 tapahtunut muutos kuntien kirjanpitojärjestelmässä sekä opetustoimen

valtionosuusjärjestelmässä aiheuttavat sen, ettei vuoden 1997–2005 tilinpäätöstietoja voi verrata ongelmitta aiempien vuosien tietoihin (Tilastokeskus 2006).

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen

Kunnille myönnetään liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin asukaskohtaista valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain nojalla valtion talousarviossa määritellyn yksikköhinnan mukaisesti. Vuonna 2005 kunnalle liikuntatoimeen myönnetävän valtionosuuden yksikköhinta oli 10,80 euroa asukasta kohden. Valtionosuus on 29,7 % euromäärästä, joka saadaan kertomalla kunnan asukasmäärä liikuntatoimintaa varten asukasta kohden määrätyllä yksikköhinnalla. Kuntien liikuntatoiminnan valtionosuudet maksetaan veikkausvoittovaroista valtion liikuntabudjetista. Liikuntalain mukaan valtionosuus tulee käyttää laissa määriteltyyn toimintaan (Liikuntalaki 1054/1998).

Taulukossa 7 esitetään kuntien liikuntatoimen saama valtionosuus, käyttökustannukset sekä investoinnit vuosina 1996–2005. Taulukon tiedot ovat indeksikor-

jattuja lukuja lukuun ottamatta valtionosuusperusteenä käytettävää euroa per asukas -sarakkeen tietoja. Kunnille maksetut valtionosuudet sekä liikuntatoimen käyttökustannukset on indeksikorjattu vuoden 2005 rahanarvoon julkisten menojen hintaindeksiä käyttäen. Investoinnit liikuntaan ja urheiluun sekä valtionapu investointeihin on muutettu vuoden 2005 rahanarvoon rakennuskustannusindeksiä käyttäen.

Vuonna 2005 kunnille maksettiin valtionosuutta yhteensä 16,7 miljoonaa euroa, eli noin miljoona euroa enemmän kuin vuonna 2004. Vuodesta 1996 vuoteen 2005 kuntien saamat valtionosuudet ovat indeksikorjattuna tarkastellen kuitenkin laskeneet yli neljä miljoonaa euroa.

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia erilaiseen kehittämistoimintaan ja hanketukiin. Kunnille ohjautuu avustuksia mm. TELI -hankkeiden, KKI-ohjelman sekä lasten ja nuorten liikuntaohjelman kautta. Vuonna 2005 erityisavustuksia saivat mm. Hämeenlinnan vapaa-aikapalvelujen tasa-arvotutkimus, Kokkolan ikääntyvien toimintakykyhanke, Muonion ampumajuoksun MM-kilpailut, Varkauden terveyttä edistävän liikunnan hyvinvointi -projekti sekä Heinolan KPP-Kunnossa pienestä pitäen -projekti. Lisäksi esimerkiksi LIPAS -tietojärjestelmä ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimus palvelevat erityisesti kuntien liikuntatointa.

Maamme noin 30 000 liikuntapaikasta arviolta 75 % on kuntien omistamia. Opetusministeriö tukee kuntien liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjausta liikuntalain sekä kuntien opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain nojalla myöntämällä harkinnanvaraisia avustuksia. Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan ja kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Liikuntapaikkarakentamista käsitellään erikseen luvussa 4.

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2005

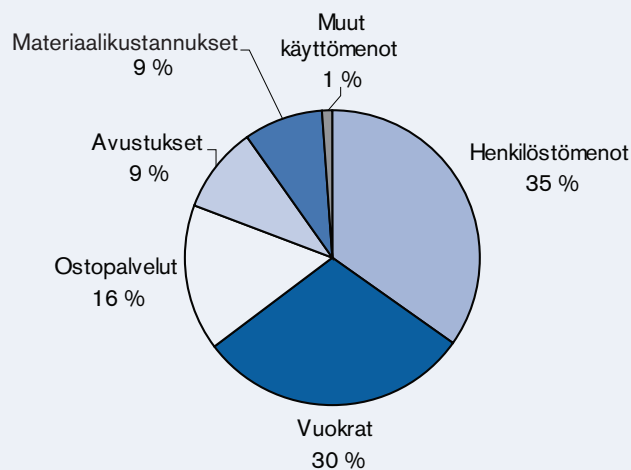
Kuntien liikuntatoimen menot muodostuvat henkilöstömenoista, vuokrista, ostopalveluista, avustuksista, materiaalikustannuksista sekä muista käyttömenoista. Menoeristä suurin on henkilöstömenot, joka vuonna 2005 oli 144,7 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoimessa työskentelee yhteensä noin 6000 työntekijää. Vuokriin kunnat käyttivät 125,4 miljoonaa euroa, ostopalveluihin 67,1 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 36,5 miljoonaa euroa. Avustuksia jaettiin yhteensä 6 640 yhteisölle 38,5 miljoonaa euroa. Muut käyttökustannukset muodostavat 4,4 miljoonan euron kokonaisuuden. Yhteensä kuntien liikuntatoimen käyttötalouden menot olivat tarkasteluvuonna 463,7 miljoonaa euroa, mukaan luettuna poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytyserät, jotka eivät ilmene kuviosta 6.

Kuntien liikuntatoimen tulot muodostuvat maksuista, myyntituloista, vuokratuloista, tuista ja avustuksista sekä muista tuloista. Vuonna 2005 suurin tulonlähde olivat maksut, joita kertyi yhteensä 31,7 miljoonaa euroa. Maksut koostuvat muun muassa uimahallien, liikuntahallien ja muiden liikuntapaikkojen käyttömaksuista. Myyntitulot kyseisenä vuonna olivat 24,2 miljoonaa euroa ja vuokratulot 16,4 miljoonaa euroa. Avustuksina ja tukina kunnat saivat 4,3 miljoonaa euroa. Lähes kolme miljoonaa euroa kertyi muista tuloista. Yhteensä kuntien liikuntatoimen käyttötalouden menot olivat tarkasteluvuonna 81,4 miljoonaa euroa, mukaan luettuna valmistus omaan käyttöön ja ns. vyörytyserät, jotka eivät ilmene kuviosta 7.

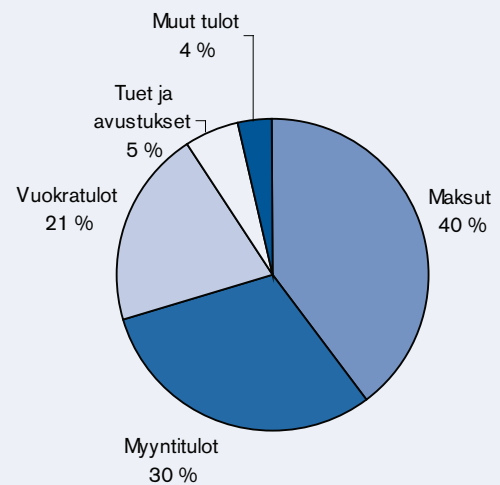

Kuntien liikuntatoimi							
Vuosi	Vos- peruste €/as	Valtionosuus	Liikuntatoimen käyttö- kustannukset	Vos:n osuus käyttö- kustannuksista	Investoinnit liikuntaan ja urheiluun	Valtionapu inves- tointeihin	Valtion- avustus inv. %
1996	14,3	20 713	543 370	4,8 %	103 615	13 271	10,1 %
1997	10,1	18 763	526 563	4,5 %	115 216	13 604	9,5 %
1998	10,4	17 807	510 726	4,3 %	93 615	14 705	12,9 %
1999	10,8	18 117	511 028	4,3 %	89 713	12 697	11,8 %
2000	10,8	17 834	507 956	4,1 %	102 107	12 857	11 %
2001	10,8	17 359	500 445	3,94 %	107 907	12 342	10 %
2002	10,8	16 904	450 989	4,21 %	110 635	11 269	9,1%
2003	10,8	16 254	492 252	3,59 %	119 859	10 160	7,7%
2004	10,8	15 875	490 119	3,44 %	122 214	15 391	11,7%
2005	10,8	16 712	476 989	3,60 %	101 899	12 820	12,1%

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen indeksikorjatut käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1996-2005 (1000 €)

Kuvio 6. Kuntien liikuntatoimen menot vuonna 2005

Kuvio 7. Kuntien liikuntatoimen tuotot vuonna 2005

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat					Taajaan asutut kunnat					Maaseutumaiset kunnat					Yhteensä	
	Menot	Tulot	Netto-kust. €/as	Muutos-%		Menot	Tulot	Netto-kust. €/as	Muutos-%		Menot	Tulot	Netto-kust. €/as	Muutos-%		Menot	Tulot
1996	248 809	39 857	69,5	0,0 %		46 638	5 210	46,3	0,0 %		51 153	4 020	38,2	0,0 %		427 893	60 599
1997	250 016	45 453	66,8	-3,9 %		43 634	6 374	43,6	-5,8 %		48 855	6 146	35,5	-7,0 %		418 728	70 875
1998	250 525	45 222	66,4	-0,5 %		46 415	7 022	46,1	5,8 %		50 279	6 089	37,2	4,7 %		415 211	69 755
1999	261 024	46 545	68,6	3,3 %		46 778	6 900	46,8	1,5 %		51 614	6 624	37,7	1,4 %		422 566	70 624
2000	277 166	49 516	72,5	5,6 %		48 897	7 658	48,9	4,7 %		53 569	7 040	39,2	4,0 %		432 979	73 237
2001	292 095	51 246	75,0	3,5 %		54 493	7 829	52,0	6,2 %		52 243	6 272	42,0	7,2 %		440 500	72 174
2002	301 857	54 522	77,0	2,7 %		56 794	8 176	55,0	5,8 %		53 732	6 607	42,0	0,0 %		449 937	75 616
2003	313 576	58 346	79,0	2,6 %		57 526	8 912	55,0	0,0 %		56 398	7 535	45,0	7,1 %		452 309	79 133
2004	328 486	64 015	81,0	2,5 %		60 420	8 755	58,0	5,5 %		59 226	8 130	47,0	4,4 %		462 090	83 420
2005	340 209	63 490	85,0	4,9 %		63 509	9 361	59,0	1,7 %		60 001	8 522	48,0	2,1 %		463 719	81 373
1996–2005				22,4 %					27,6 %					25,7 %			

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskuksen käyttämän kuntaryhmitäytksen mukaan kaupunkimaisia kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. Taajaan asutuksi luetaan puolestaan kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4000, kuitenkin alle 15 000. Maaseutumaisissa kunnissa väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa suurimman taajaman väkiluvun ollessa alle 4 000. (Tilastokeskus 2006)

Suomen kunnista vuonna 2005 kaupunkimaisia kuntia oli 66, taajaan asuttuja 75 ja maaseutumaisia 291. Väestö jakaantui kuntaryhmittäin seuraavasti: kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopussa 3 272 606 henkeä, taajaan asutuissa kunnissa 918 347 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 1 064 627 henkeä. (Tilastokeskus 2006)

Kaupunkimaisissa kunnissa liikuntatoimen menot ja tulot, mutta myös nettokustannukset per asukas ovat huomattavasti suuremmat kuin taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Maaseutumaisissa kunnissa liikuntatoimen menot, tulot ja nettokustannukset ovat kaikkein alhaisimmat. Taulukossa 8 esitetään kuntatyypeittäin ryhmiteltynä liikuntatoimen menot, tulot sekä asukaskohtaiset nettokustannukset ja niiden prosentuaalinen muutos edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin 1996–2005 (1000 €)

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Liikunnan olosuhteilla, käytännössä liikuntapaikoilla, on keskeinen merkitys liikunnallisen elämäntavan toteutumisessa. Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin suuri osa on kuntien määräysvallassa olevia yhtymiä tai osakeyhtiöitä. Yksityisiä liikuntapaikkoja on lähinnä suurissa kaupungeissa ja taajamissa.

Valtion talousarviossa on vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Avustusta voidaan myöntää ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Avustusta voidaan myöntää myös muille yhteisöille.

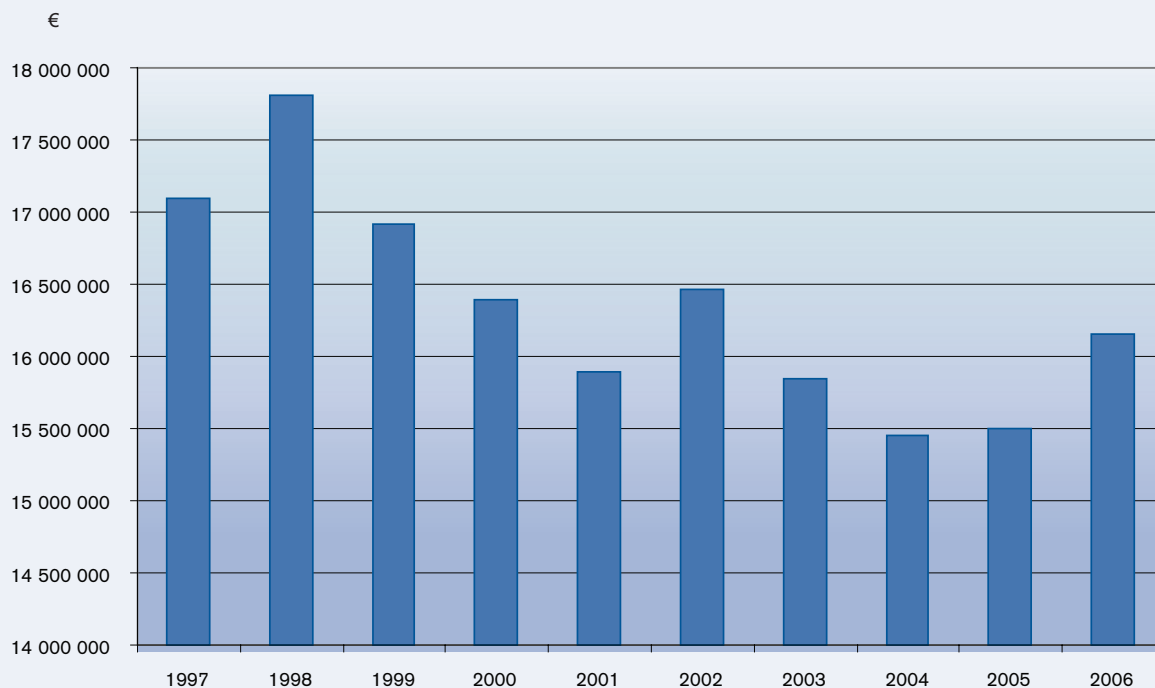
Edellä mainituista valtionavustuksista on voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettussa laissa (635/98) säädetään perustamishankkeiden valtionavustuksesta. Käsiteltäessä liikuntapaikkarakentamiseen liittyviä keskeisiä kysymyksiä opetusministeriössä päätöksentekoon osallistuvat lausunnonantajina lääninhallitus ja alueellinen liikuntaneuvosto, valtion liikuntaneuvosto ja sen rakentamisjaosto. Liikuntapaikkojen rakentamisen valtakunnallinen rahoitus-

suunnitelma tarkistetaan vuosittain. Rahoitussuunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita opetusministeriö varautuu avustamaan seuraavina neljänä vuotena edellyttäen, että rahoituskehys säilyy arvioidun suuruisena.

Liikuntapaikkarakentamista tuettiin vuonna 2006 valtion liikuntamäärärahoista yli 16 miljoonalla eurola. Summa sisältää liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi liikuntapaikkarakentamiseen liittyvät myönnetty kehittämis- ja tutkimusavustukset. Taulukossa 9 on esitetty liikuntapaikkarakentamiseen sekä kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 1997–2006. Taulukossa 9 perustamishankkeiden indeksikorjaukset on tehty rakennuskustannusindeksiä käyttäen. Samassa taulukossa kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset on korjattu kuitenkin julkisten menojen hintaindeksiä käyttäen. Liikuntapaikkarakentamisen indeksikorjattujen määrärahojen kehitys on kuvattu kuviossa 8.

Vuosi	Perustamishankkeet	Indeksikorjattu	Kehittämisen- ja tutkimustoiminta	Indeksikorjattu	Yhteensä (indeksikorjattu)
1997	13 405 000	16 667 053	336 376	423 003	17 090 057
1998	14 279 000	17 357 743	370 013	455 130	17 812 874
1999	13 685 000	16 406 948	420 470	508 494	16 915 441
2000	13 589 000	15 827 615	483 540	567 272	16 394 887
2001	13 539 000	15 319 215	504 563	573 226	15 892 441
2002	14 076 000	15 790 230	604 000	677 863	16 468 093
2003	13 717 000	15 115 279	670 000	729 167	15 844 446
2004	13 701 000	14 737 589	670 000	710 639	15 448 228
2005	14 262 000	14 805 314	669 982	689 155	15 494 469
2006	15 450 000	15 450 000	700 000	700 000	16 150 000

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty avustukset 1997–2006

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2006 liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rakentamista tuettiin 15 450 000 eurolla. Jos indeksikorjausta ei oteta huomioon, perustamishankkeisiin suunnattu määräraha nousi vuoteen 2005 verrattuna noin 1,2 miljoonalla eurolla. Taulukossa 10. on esitetty lääneittäin Opetusministeriön ja Lääninhallitusten myöntämät valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamiskustannuksiin vuosina 2005 ja 2006.

Opetusministeriö myöntää avustuksia liikuntapaikkarakentamisen perustamishankkeisiin, joiden kustannusarvio on yli 700 000 euroa. Tätä pienemmissä hankkeissa valtionapuviranomaisina toimivat lääninhallitukset. Kustannusarvioltaan suuria hankkeita (mm. liikuntahallien, jäähallien ja uimahallien peruskorjaus ja rakentaminen) tuettiin vuonna 2006 yli 10 miljoonalla eurolla. Läänien jakamien avustusten osuus opetusministeriön liikuntapaikkamäärärahoista vuonna 2006 oli hieman yli 5 miljoonaa euroa. Valtaosa läänien myöntämistä avustuksista meni lähiliikuntapaikkojen, -kenttien tai niiden kaltaisten hankkeiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen.

Taulukossa 11. on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden hakemusten ja tuettujen hankkeiden määrät vuosina 2005 ja 2006. Vuonna 2006 lääneiltä avustusta hakeneista hankkeista avustus myönnettiin keskimäärin 65 prosentille hakijoista. Opetusministeriöltä tukea hakeneista hankkeista avustus puolestaan myönnettiin keskimäärin 61 prosentille hakijoista.

Valtion talousarvioletyksen 2006 mukaisesti liikuntapaikkarakentamisen avustuksia myönnettäessä etusijalla olivat laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat sekä lähiliikuntapaikkojen rakentaminen. Myös olemassa olevan rakennuskannan kunnossapito ja nykyaikaistaminen painottuivat. (Valtion talousarvioletyksen 2006.) Liikuntapaikkarakentamisen tavoitteita ja avustuseriaatteita kuvataan tarkemmin Valtion liikuntaneuvoston hyväksymässä Liikuntapaikkarakentamisen Suunta 2007 -asiakirjassa, joka toimii strategisena ohjausvälineenä tukipolitiikassa.

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä kehittämis- ja tutkimustoiminta

Vuonna 2006 liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan kehittämis- tai tutkimustyöhön myönnettiin 700 000 euroa. Suurimman avustuksen, 256 400 euroa, sai Jyväskylän yliopisto Suomalaisen Liikunnan tietopankin (Lipas) kehittämistyöhön.

Ajanjaksolla 1997–2006 kehittämis- ja tutkimustoimintaan suunnattujen avustusmäärärahojen kehityssuunta on ollut pääsääntöisesti nouseva. Kehittämis- ja tutkimustoimintaan suunnattujen määrärahojen kehitys selviää taulukosta 9. Vuoteen 1999 asti suunnistuskarttojen valmistukseen myönnetty avustukset kuuluivat liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan, josta ne sittemmin siirrettiin osaksi Suomen Suunnistusliitto ry:n toiminta-avustusta. Tutkimus- ja kehityshankkeiden avustuspoliittikan painopiste on ollut erilaisten liikuntapaikkojen rakentamisoppaissa, liikuntapaikkojen vaativien rakennusosien rakentamisohjeissa sekä liikuntapaikkarakentamisen yleistä tietoperustaa vahvistavissa hankkeissa.

Lääni	Opetusministeriö Avustukset				Lääninhallitukset Avustukset				Yhteensä Avustukset			
	2005		2006		2005		2006		2005		2006	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%
Etelä-Suomi	3 192	34,4	4 547	43,9	1 800	36,1	1 752	34,3	4 992	35,0	6 299	40,8
Länsi-Suomi	4 256	45,9	3 338	32,3	1 593	31,9	1 762	34,5	5 849	41,0	5 100	33,0
Itä-Suomi	1 000	10,8	500	4,8	540	10,8	530	10,4	1 540	10,8	1 030	6,7
Oulu	830	8,9	1 790	17,3	510	10,2	530	10,4	1 340	9,4	2 320	15,0
Lappi	0	0,0	171	1,7	550	11,0	530	10,4	550	3,9	701	4,5
“Valtakunnalliset hankkeet”												
Yhteensä	9 278	100	10 346	100	4 993	100	5 104	100	14 271	100	15 450	100

Taulukko 10. Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rakennuskustannuksiin vuosina 2005 ja 2006

Lääni	2005				2006			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM
Etelä-Suomi	79	23	46	9	82	25	44	12
Länsi-Suomi	72	13	52	10	86	13	61	9
Itä-Suomi	26	4	14	2	24	3	18	2
Oulu	19	6	13	3	27	4	17	4
Lappi	31	0	21	0	27	1	20	1
“Valtakunnalliset hankkeet”								
Yhteensä	227	46	146	24	246	46	160	28

Taulukko 11. Liikuntapaikkarakentamista koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2005 ja 2006

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Opistoissa toteutettava koulutus ja muu toiminta ryhmitellään koulutustehävittäin vapaaseen sivistystyöhön, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen ja maksulliseen palvelutoimintaan. Vapaan sivistystyön koulutuksessa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seuratoimijoiden koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Koko väestölle liikunnan koulutuskeskukset toimivat kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Nykyisin ainoastaan liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutusta rahoitetaan valtion liikuntabudjetin veikkausvoittovaroista. Osan valtionosuudestaan liikunnan valtakunnalliset koulutuskeskukset saavat yleisistä budjettivaroista. Vapaan sivistystyön koulutustoimintaan liikunnan koulutuskeskukset saavat suoriteperusteista valtionosuutta, jonka perusteista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Koulutuskeskukset voivat lisäksi saada valtionavustusta kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä rakentamiseen.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtäväänsä perusteella myös muuta valtionrahoitusta usean

eri lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), ammattikorkeakoululaki (351/2003), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimenrahoituksesta (635/1998) sekä näihin lakeihin liittyvät asetukset.

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia on 11. Vuonna 2006 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 13,2 miljoonaa euroa. Toteutuneiden vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien yhteenlaskettu määrä valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa oli 361 399. Yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta tuettiin siis keskimäärin 36 eurolla.

Taulukossa 12. esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutetut valtionosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet, valtionosuuskelpoisen vuorokauden saama tuki sekä valtionosuuskelpoisten opiskelijavuorokausien osuus kaikista opiskelijavuorokausista

vuosina 1997–2006. Vuonna 1999 voimaan tulleen koulutuslainsäädännön uudistuksen seurauksena valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin sisältyvät vain vapaan sivistystyön vuorokaudet. Taulukossa 12. käytetään tämän vuoksi termiä valtionosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet, eikä vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet. Edellä mainittu tarkoittaa käytännössä sitä, että valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin ennen vuotta 1999 sisältyy myös muita kuin vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia.

Käyttökustannusten valtionosuuden perusteena käytetään suoritteiden määrää sekä suoritteille vahvistettavia keskimääräisiä yksikköhintoja. Yksikköhinta on kaikkien opistojen toteutuneiden kustannusten perusteella laskettava keskiarvo, joka lasketaan jakamalla vapaan sivistystyön kustannukset yksikköhinnan määrittämistä edeltävänä kalenterivuonna toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrä saman kalenterivuoden aikana toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2006 yksityisten oppilaitosten opiskelijavuorokauden yksikköhinta oli 75,20 euroa (sis. alv.) ja kunnallisten oppilaitosten 69,44 euroa.

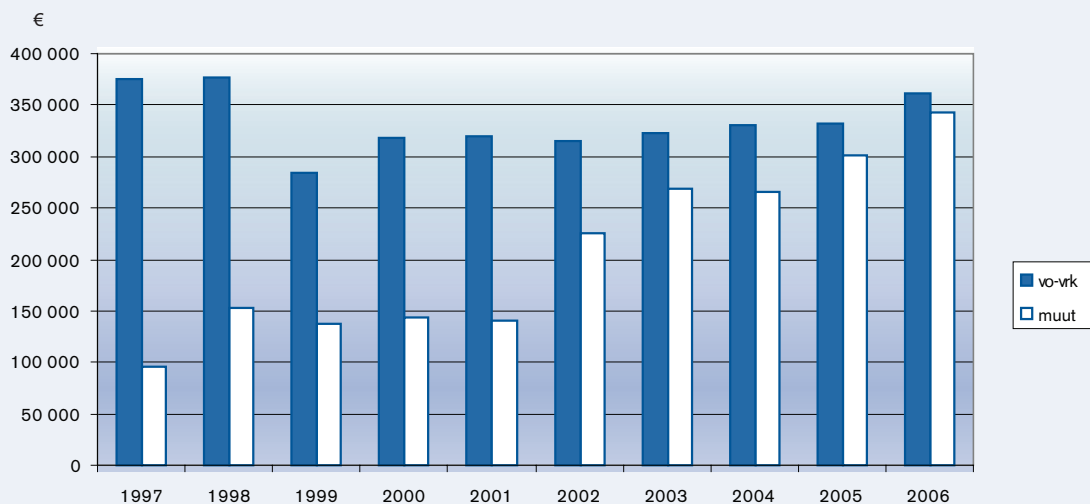
Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden pituista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia päivässä. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän. Opiskelijavuorokausijakoa päätettäessä vuodesta 2003 lähtien on koulutuksen volyymiin lisäksi otettu huomioon järjestetyn koulutuksen sisältö sekä opistojen erilaiset edellytykset volyymin tuottamiseen. Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuusprosentti on 65. Valtion talousarviossa valtionosuuksin rahoitettavien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä oli yhteensä 269 900.

Lainsäädäntö on vuodesta 1993 alkaen antanut liikunnan koulutuskeskuksille mahdollisuuden kohentaa talouttaan järjestämällä valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluvat esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotoimittainen koulutus, työvoimapoliittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus. Lisäksi oppilaitokset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Kuviossa 9. esitetään valtionapukelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1997–2006. Viimeksi mainitun kokonaisuuden osuus opiskelijavuorokausista on ajanjaksolla 1997–2006 kasvanut 20 prosentista 48 prosenttiin. Vapaan sivistystyön koulutuksen opiskelijavuorokausissa ei puolestaan määrällisesti ole tapahtunut vuosien 1997–2006 aikana yhtä suurta muutosta.

Liikunnan koulutuskeskukset voivat saada vuosittaisen valtionosuuden lisäksi myös harkinnanvaraisia kokeilu- ja kehittämisavustuksia sekä rakentamisavustuksia. Rakentamisavustuksia voidaan myöntää liikunnan koulutuskeskusten liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rakentamista tuettiin vuonna 2006 yli 3 miljoonalla eurolla. Taulukossa 13. ja kuviossa 10. esitetään valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty investointi- eli rakentamisavustukset vuosina 1997–2006.

Lääni	2005				2006			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM
Etelä-Suomi	79	23	46	9	82	25	44	12
Länsi-Suomi	72	13	52	10	86	13	61	9
Itä-Suomi	26	4	14	2	24	3	18	2
Oulu	19	6	13	3	27	4	17	4
Lappi	31	0	21	0	27	1	20	1
“Valtakunnalliset hankkeet”								
Yhteensä	227	46	146	24	246	46	160	28

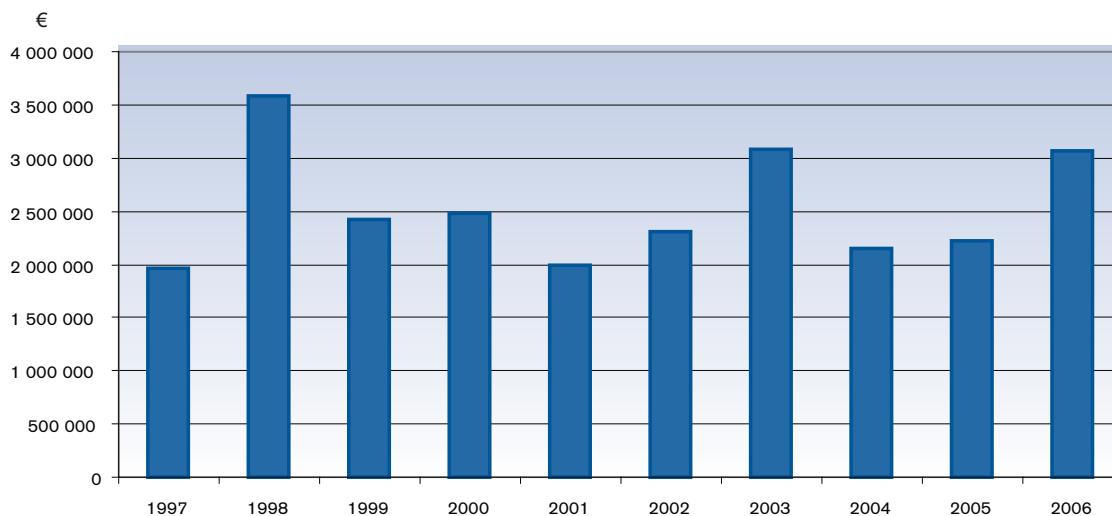
Taulukko 12. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelija-vuorokaudet vuosina 1997–2006

Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1997–2006

Vuosi	Avustukset	“Indeksikorjatut avustukset”
1997	1 578 444	1 962 552
1998	2 946 316	3 581 581
1999	2 018 255	2 419 686
2000	2 132 623	2 483 945
2001	1 757 564	1 988 662
2002	2 056 640	2 307 106
2003	2 802 000	3 087 629
2004	2 000 000	2 151 316
2005	2 140 000	2 221 524
2006	3 068 000	3 068 000

Taulukko 13. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustukset vuosina 1997–2006

Kuvio 10. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten investointiavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006

Oppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää valtionavustusta toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutustarjonnan monipuolisuuden tukemiseksi. Kehittämishankkeisiin myönnettiin vuonna 2006 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille valtionavustusta yhteensä 715 000 euroa. Taulukossa 14. esitetään valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt kehittämisavustukset vuosina 1997–2006.

Käyttökustannusten suoritusperusteinen valtionosuus, kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset yhteenlaskettuna valtion liikuntabudjetista tuettiin

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1997	47 093	59 221
1998	60 548	74 476
1999	336 376	406 795
2000	603 795	708 351
2001	462 517	525 458
2002	371 000	416 369
2003	370 000	402 675
2004	375 000	397 746
2005	889 000	914 440
2006	715 000	715 000

Taulukko 14. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustukset vuosina 1997–2006)

vuonna 2006 valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia 16,9 miljoonalla eurolla. Suurimman valtion kokonaisrahoituksen sai edellisen vuoden tapaan Suomen Urheiluopisto, joka on myös toteutuneiden opiskelijavuorokausien osalta toimintavolyymiltaan selvästi suurin liikunnan koulutuskeskus.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia on kolme. Vuonna 2006 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 550 290 euroa, eli hieman vuoden 2005 valtionosuutta enemmän. Taulukossa 16. esitetään alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutetut vapaan sivistystyön opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 1997–2006.

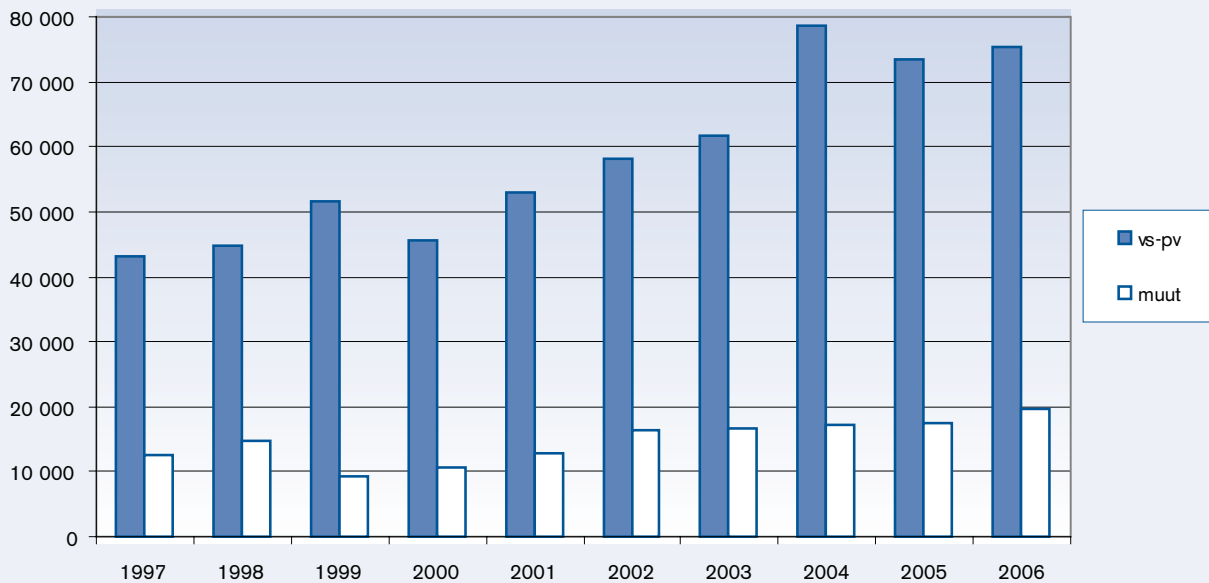
Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivän yksikköhinta määrätään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2006 yksikköhinta oli 16,60 euroa (sis. alv) opiskelijapäivää kohti. Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuusprosentti on 65. Talousarviossa määritelty valtionosuuksiin oikeuttava opiskelijapäivien enimmäismäärä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa oli 51 000.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonais-rahoitus (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OPM:n päätös			Toteutetut			
		suoriteper. vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 702 462	1 102 462	22 555	49	30 105,7	37	12 381	42 486
Kisakallion Urheiluopisto	908 055	908 055	18 575	49	26 018,0	35	33 119	59 137
Kuortaneen Urheiluopisto	1 748 707	1 558 407	31 880	49	43 730,7	36	33 830	77 561
Lapin Urheiluopisto	1 406 944	536 944	11 895	45	17 312,2	31	64 583	81 895
Liikuntakeskus Pajulahti	2 146 365	1 417 165	28 990	49	43 050,8	33	30 687	73 737
Solvalla Idrottsinstitut	323 744	301 744	6 175	49	8 888,0	34	22 429	31 317
Suomen Urheiluopisto	3 444 535	2 705 535	55 350	49	73 134,6	37	72 732	145 867
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 249 581	1 214 881	24 855	49	31 387,1	39	11 580	42 967
Urheiluopisto Kisakeskus	1 095 809	890 009	18 210	49	21 335,0	42	4 595	25 930
Varalan Urheiluopisto	1 192 747	1 059 747	21 680	49	28 301,3	37	31 569	59 870
Vuokatin Urheiluopisto	1 667 371	1 453 371	29 735	49	38 135,8	38	24 850	62 986
Yhteensä	16 886 320	13 148 320	269 900		361 399		342 354	703 753
Keskiarvo				49		36		

Taulukko 15. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2006

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijapäivät			Toteutetut vs-pv		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi- korjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/vs-pv	Indeksi- korjattu	
1997	215 911	271 515	43 230	12 541	55 771	5,0	6,3	78
1998	234 168	288 036	44 828	14 624	59 452	5,2	6,4	75
1999	260 859	315 469	51 576	9 215	60 791	5,1	6,1	85
2000	283 240	332 287	45 700	10 688	56 388	6,2	7,3	81
2001	452 156	513 688	53 091	12 715	65 806	8,5	9,7	81
2002	452 140	507 432	58 253	16 385	74 638	7,8	8,7	78
2003	490 620	533 946	61 743	16 614	78 357	7,9	8,6	79
2004	491 000	520 782	78 734	17 129	95 863	6,2	6,6	82
2005	490 620	504 660	73 505	17 470	90 975	6,7	6,9	81
2006	550 290	550 290	75 431	19 757	95 188	7,3	7,3	79

Taulukko 16. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1997–2006

Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1997–2006

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonais- rahoitus *	Suorite- perusteinen valtion-	Opiskelijapäivät					
			OPM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	233 334	233 334	21 625	10,8	32 662	7,1	16 851	49 513
Norrvala Idrottsinstitut	173 131	128 131	11 875	10,8	22 087	5,8	0	22 087
Virpiniemen liikuntaopisto	188 825	188 825	17 500	10,8	20 682	9,1	2 906	23 588
Yhteensä	595 290	550 290	51 000		75 431		19 757	95 188
Keskiarvo				10,8		7,4		

Taulukko 17. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2006

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	126 849	52,9 %	49 120	95,8 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	67 335		33 472	
- vammaisliikunta	2 238		734	
- kansalaisjärjestötoiminta	11 755		5 582	
- aikuisliikunta	35 285		8 495	
- huippu-urheilu	7 893		775	
- muut	2 343		62	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	670	0,3 %	0	0 %
- nuorisoasteen ammatillinen peruskoulutus	665		0	
- aikuisten ammatillinen peruskoulutus	0		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	5		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	738	0,3 %	213	0,4 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	628		145	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	54		68	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	57		0	
Maksullinen palvelutoiminta	111 457	46,5 %	1 954	3,8 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	235		0	
- työvoimapolitiittinen koulutus	11		0	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	162		0	
- työnantajan tilaama koulutus	17 117		1 527	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	38 062		427	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	12 116		0	
- muut	43 754		0	
Yhteensä	239 714	100 %	51 287	100 %

Taulukko 18. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2006

Vapaan sivistystyön suoritteena on käytetty vuoden 1993 valtionosuusuudistuksesta lähtien opiskelijapäivää, mikä edellyttää vähintään 4 tunnin koulutusta alueellisessa liikunnan koulutuskeskuksessa päivää kohden. Vuonna 2006 toteutuneita vapaan sivistystyön päiviä oli yhteensä 75 431. Kuviossa 11. esitetään vapaan sivistystyön opiskelijapäivien ja muiden opiskelijapäivien kehitys vuosina 1997–2006. Opiskelijapäivien kehityssuunta on tarkastelujaksolla vuosina 1997–2006 ollut pääsääntöisesti kasvava.

Käyttökustannusten suoritusperusteinen valtionosuus, kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset yhteenlaskettuna valtion liikuntabudjetista tuettiin vuonna 2006 alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia 595 290 eurolla. Vuonna 2006 Norrvalla Idrottsinstitut sai suoriteperusteisen valtionosuuden lisäksi valtion rakentamisavustusta 45 000 euroa, joka oli ainoa alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamisavustus. Vuonna 2006 ei myönnetty kokeilu- ja kehittämisavustuksia alueellisille koulutuskeskuksille. Toteutuneiden opiskelijapäivien osalta toimintavolyymiltaan suurin alueellinen liikunnan koulutuskeskus oli Itä-Suomen liikuntaopisto, jolle myönnettiin myös eniten suoriteperusteista valtionosuutta.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskukset järjestävät neljän tyyppistä koulutusta: vapaan sivistystyön koulutusta, ammatillista peruskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksullista palvelutoimintaa. Vapaan sivistystyön koulutus muodostaa suuren osan sekä valtakunnallisten että alueellisten koulutuskeskusten toiminnasta. Vuonna 2006 vapaan sivistystyön parissa opiskeli 53 % kaikista valtakunnallisten ja 96 % alueellisten koulutuskeskusten opiskelijoista. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa koulutuskeskuksissa vapaan sivistystyön koulutuksessa eniten opiskelijoita oli lasten ja nuorten liikuntaa käsittelevässä koulutuksessa.

Opiskelijamäärältään suuren kokonaisuuden valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa muodostaa myös maksullinen palvelutoiminta (46,5 %). Alueellisissa koulutuskeskuksissa maksulliseen palvelutoimintaan osallistuneiden opiskelijoiden osuus oli 3,8 % kaikista

opiskelijoista.

Kahdeksassa valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa järjestetään ammatillista peruskoulutusta, joka johtaa liikunnanohjauksen perustutkintoon. Opiskelijamäärän mukaan tarkasteltuna ammatillisen peruskoulutuksen rooli koulutuskeskusten toiminnassa on varsin pieni (0,3 %). Opiskelijavuorokausia mittaessa sen osuus on kuitenkin huomattavasti merkittävämpi (13,1 %). Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset eivät järjestä ammatillista peruskoulutusta.

Liikunta-alan ammatillisen lisäkoulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvat seuraavat ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot: liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojenhoitajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Opiskelijamäärittäin tarkasteltuna ammatillisen lisäkoulutuksen piirissä on vain murto-osa liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista. Opiskeluvuorokausia sen sijaan ammatillisessa lisäkoulutuksessa on valtakunnallisissa koulutuslaitoksissa 6,2 % kaikista opiskelijavuorokausista ja opiskelijapäiviä alueellisissa koulutuslaitoksissa 17,1 % kaikista opiskelijapäivistä.

Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat ovat pienoisenä enemmistönä. Valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijoita on 57 % ja alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa 54 % kaikista opiskelijoista. Poikkeuksen muodostaa ainoastaan alueellisten opistojen ammatillinen lisäkoulutus, jossa naisia on selvä enemmistö. Valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät sukupuolittain ja koulutustehtävittäin esitetään taulukoissa 19 ja 20.

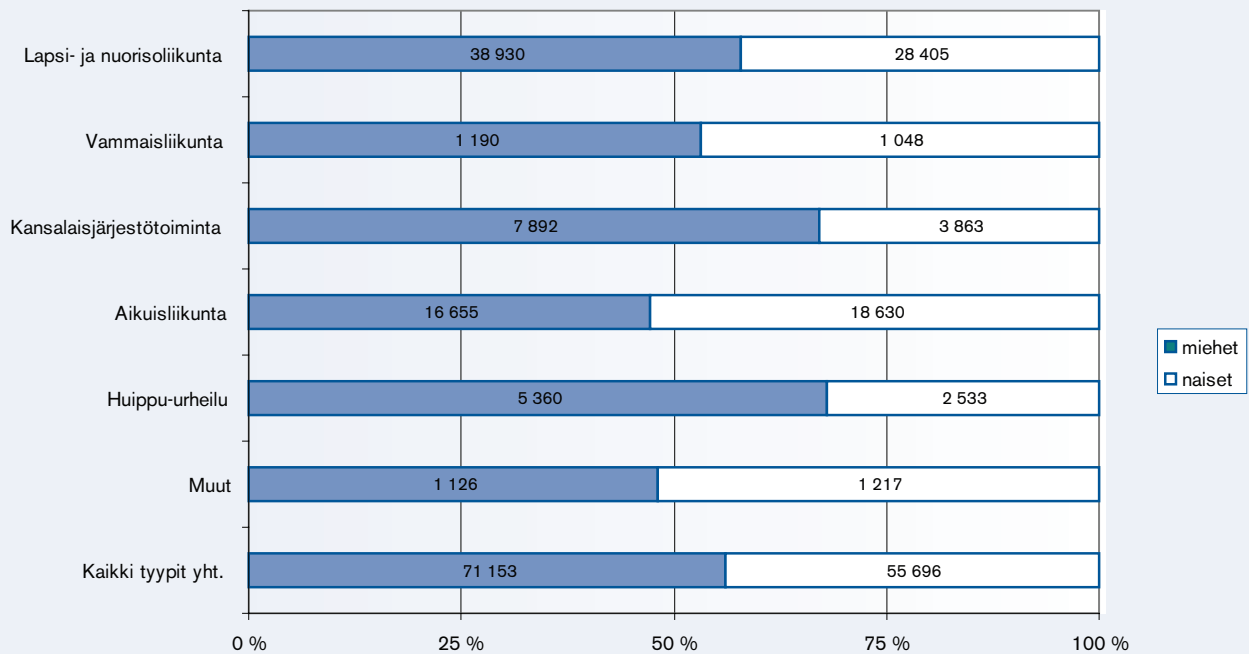
Vapaan sivistystyön koulutusta tarkasteltaessa miesopiskelijat ovat enemmistönä miltei kaikilla koulutuksen osa-alueilla. Ainoastaan valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön aikuisliikuntakoulutuksessa sekä alueellisten ja valtakunnallisten ”muussa koulutuksessa” naisopiskelijoita on hiekan enemmän kuin miehiä. Kuvioista 12. ja 13. selviää nais- ja miesopiskelijoiden suhde vapaan sivistystyön eri koulutusaloilla.

Liikunnan koulutuskeskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen peruskoulutus		Ammatillinen lisäkoulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Eerikkiän Urheiluopisto	10 030	4 234	0	0	22	69	15 078	6 510	25 130	10 813
Kisakallion Urheiluopisto	3 846	5 264	82	82	0	0	3 906	2 624	7 834	7 970
Kuortaneen Urheiluopisto	9 122	6 365	26	38	71	38	8 347	7 500	17 566	13 941
Lapin Urheiluopisto	4 683	3 190	42	31	45	30	4 201	6 380	8 971	9 631
Liikuntakeskus Pajulahti	8 325	6 390	45	35	52	32	2 387	1 080	10 809	7 537
Solvalla Idrottensinstitut	1 428	1 385	30	19	4	5	5 485	5 100	6 947	6 509
Suomen Urheiluopisto	14 558	11 762	78	36	155	82	1 513	729	16 304	12 608
Tanhuvaaran Urheiluopisto	5 497	4 534	38	26	0	0	4 088	2 771	9 623	7 331
Urheiluopisto Kisakeskus	3 862	4 075	0	0	12	22	1 418	1 486	5 292	5 583
Varalan Urheiluopisto	3 374	3 828	31	31	18	20	9 637	7 924	13 060	11 803
Vuokatin Urheiluopisto	6 428	4 669	0	0	29	33	4 245	2 577	10 702	7 279
YHTEENSÄ	71 153	55 696	372	298	408	331	60 305	44 681	132 238	101 005
%-osuus	56 %	44 %	56 %	44 %	55 %	45 %	57 %	43 %	57 %	43 %

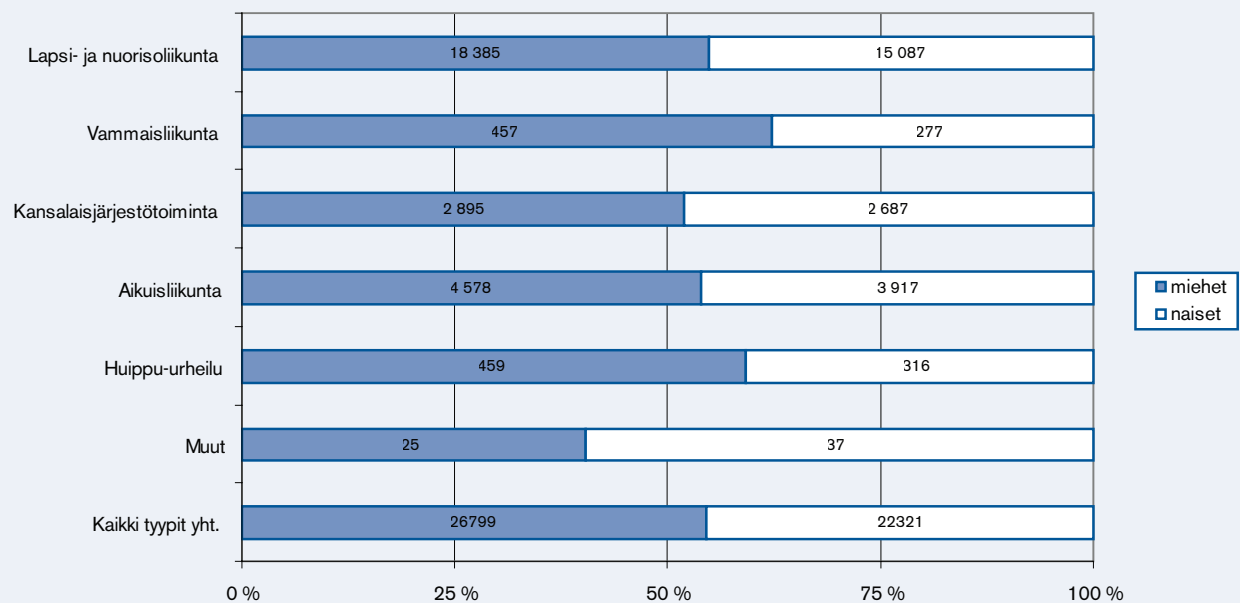
Taulukko 19. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2006

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen peruskoulutus		Ammatillinen lisäkoulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä	
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset
Itä-Suomen Liikuntaopisto	7322	6779	0	0	66	127	155	201	7543	7107
Virpinemen Liikuntaopisto	6826	6106	0	0	1	19	860	738	7687	6863
Norralla Idrottensinstitut	12651	9436	0	0	0	0	0	0	12651	9436
YHTEENSÄ	26799	22321	0	0	67	146	1015	939	27881	23406
%-osuus	54,6	45,4	0,0	0,0	31,5	68,5	51,9	48,1	54,4	45,6

Taulukko 20. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2006

Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2006

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden määrä alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2006

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikuntakulttuuri perustuu suurelta osin kansalaistoimintaan. Maassamme on noin 7 800 toimivaa urheiluseuraa, joissa toimii yli 500 000 vapaaehtoista kansalaista. Liikunta on selvästi suurin kansalaistoiminnan muoto Suomessa.

Opetusministeriö rahoittaa osan valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toimintamenoista vuosittain myönnettävillä harkinnanvaraisilla valtionavustuksilla. Valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon, miten järjestö toimii liikuntalain tarkoituksen toteuttamiseksi. Avustuksia myöntäessään opetusministeriö ottaa huomioon liikunnan edistämisen, kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan, väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemisen liikunnan avulla. Lisäksi avustusta myönnettäessä harkitaan, miten järjestö edistää liikunnan avulla tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukee kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävää kehitystä.

Vuodelle 2006 valtionavustusta toimintaan haki 135 järjestöä. Vastaava luku vuonna 2005 oli 142. Hakijoista neljä oli sellaista järjestöä, joita opetusministeriö ei hyväksynyt liikuntalain 7 §:n ja liikuntaasetuksen (1055/1998) 1 §:n (728/2002) mukaisiksi valtionavustukseen oikeutetuiksi valtakunnallisiksi liikuntajärjestöiksi. Toimintaansa valtionavustusta saavan liikuntajärjestön tulee olla valtakunnallinen tai alueellinen rekisteröity yhdistys, jonka sääntöjen mukaisena pääasiallisena tarkoituksena on liikunnan jär-

jestäminen tai muu liikunnan edistäminen (Liikuntaasetus 1055/1998). Liikuntalain 7 §:n mukaan uudelle järjestölle ei myönnetä valtionavustusta ilman erityistä syytä ennen kuin se on toiminut ainakin vuoden pituisen tilikauden (Liikuntalaki 1054/1998).

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset

Taulukossa 21. esitetään liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 1997–2006. Taulukossa 21. esitettävissä tiedoissa ei ole huomioitu Suomen Liikunta ja Urheilu ry:tä eikä Suomen Olympiakomitea ry:tä. Tämän vuoksi luvut eroavat taulukosta 22.

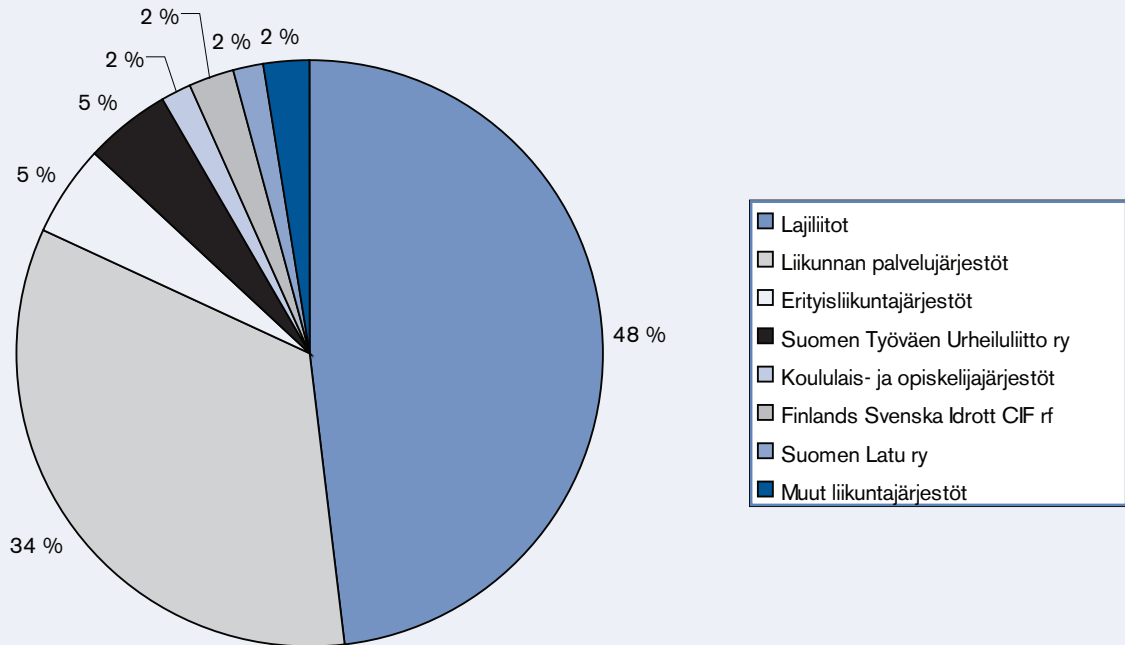
Opetusministeriön käytettävissä olevat määrärahat liikuntajärjestöjen toiminta-avustuksiin kasvoivat vuodesta 2005 vuoteen 2006 noin kahdella miljoonalla eurolla. Järjestöryhmien keskinäinen jakosuhde pysyi edellisvuoteen verrattuna likimain samana. Lajiliittojen avustukset kattavat noin puolet liikuntajärjestöille myönnettyistä valtionavustuksista. Toiseksi suurin avustusten saajaryhmä ovat valtakunnalliset liikunnan palvelujärjestöt. Taulukossa 22 esitetään järjestöryhmittäin luokiteltuna liikuntajärjestöjen saamat toiminta-avustukset vuosina 2005 ja 2006 ja kuviossa 14 valtionavustusten jakautuminen vuonna 2006. Valtionavustuksen saajien määrällinen kehitys selviää taulukosta 23.

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus-%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
1997	58 442 109	19 787 310	33,9	24 883 167	
1998	61 739 601	19 963 907	32,3	24 556 365	-1,3 %
1999	68 719 905	20 317 102	29,6	24 570 401	0,1 %
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	23 933 950	-2,6 %
2001	59 366 882	21 528 055	36,3	24 457 684	2,2 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	25 028 182	2,3 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	24 415 135	-2,4 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	24 247 651	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	24 955 273	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	25 529 024	2,3 %

Taulukko 21. Liikuntajärjestöille myönnettyt valtionavustukset 1997–2006

Järjestöryhmä	Avustus			
	2005		2006	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	14 174 900	49,9	14 708 400	48,2
Erytysliikuntajärjestöt	1 417 400	5,0	1 541 000	5,0
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	520 500	1,8	547 700	1,8
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 400 000	4,9	1 400 000	4,6
Finlands Svenska Idrott CIF rf	743 900	2,6	743 900	2,4
Suomen Latu ry	527 000	1,9	527 000	1,7
Muut liikuntajärjestöt	673 300	2,4	728 500	2,4
Liikunnan palvelujärjestöt		0,0		
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	6 129 500	21,6	7 324 500	24,0
Alueelliset liikuntajärjestöt	2 832 500	10,0	3 009 000	9,9
Yhteensä	28 419 000	100,0	30 530 000	100,0

Taulukko 22. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2005 ja 2006

Kuvio 14. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2006

Järjestöryhmä	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Varsinaiset liikuntajärjestöt									
Lajiliitot	72	72	71	71	71	70	72	72	73
Erityisliikuntajärjestöt	12	13	13	14	12	13	14	14	14
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott CIF rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	16	18	17	17	17	17	17	17
Liikunnan palvelujärjestöt									
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Alueelliset liikuntajärjestöt	12	13	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	124	126	129	129	127	127	130	130	131

Taulukko 23. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2006

Liikuntajärjestöjen tietoja käsitellään jatkossa omis-
sa taulukoissaan jaoteltuna seuraavasti: lajiliitot, eri-
tyisliikuntajärjestöt, koululais- ja opiskelijajärjestöt
sekä omassa taulukossaan TUL, CIF ja Suomen Latu.
Varsinaisista liikuntajärjestöistä omassa taulukossa ovat
lisäksi muut liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjes-
töistä valtakunnallisia liikuntajärjestöjä ja alueellisia
liikuntajärjestöjä tarkastellaan omissa taulukoissaan.

Lajiliittojen osalta valtionavun korotukset ja tai
mahdolliset vähennykset liittyvät liittojen toiminnan
muutoksiin. Aikuisliikunnan osalta on kiinnitetty
entistä enemmän huomiota järjestöjen omaan panok-
seen uusien liikkujien saamiseksi lajin pariin. Lisäksi
on tarkasteltu, onko lajiliitoilla henkilöstöä työsken-
telemässä huippu-urheilun, lapsi- ja nuorisoliikunnan
sekä aikuisliikunnan tulosalueilla. Opetusministeriö
on kiinnittänyt huomiota myös tasa-arvo-, suvaitse-
vaisuus- ja antidopingtyön toteumiin.

Lajiliittojen suurimmat toiminta-avustusten koro-
tukset kohdistuivat toiminnaltaan laaja-alaisimpiin
järjestöihin, joiden valmennus-, koulutus- ja kilpai-
lujärjestelmät ovat toimivia ja korkeatasoisia ja jotka
huomioivat toiminnassaan mahdollisimman hyvin
lasten ja nuorten liikunnan. Näihin lajiliittoihin kuu-
luivat mm. Suomen Hiihtoliitto, Suomen Jääkiek-
koliitto, Suomen Palloliitto, Suomen Lentopalloliit-
to ja Suomen Salibandyliitto. Toiminta-avustuksen
korotuksen saajissa oli myös pienempiä laadukkaasti
toimivia liittoja kuten Suomen Judoliitto, Suomen
Luisteluliitto, Suomen Kanoottiliitto, Sukeltajaliit-
to, Suomen Ilmailuliitto, Ringetteliitto sekä Suomen
Käsipalloliitto. Suomen Suunnistusliiton nousun pe-
rusteena on hyvän toiminnan lisäksi ollut aiemman
erillisen karttamäärärahan sisällyttäminen toiminta-
avustukseen vuoden 1999 jälkeen.

Lajiliitot	2005	2006	%-muutos
1 AKK-Motorsport ry	200 000	195 000	-2,50
2 Sukeltajaliitto ry	97 000	104 000	7,22
3 Suomen Aikidoliitto ry	30 000	31 000	3,33
4 Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	30 000	38 000	26,67
5 Suomen Ampumahiihtoliitto ry	95 000	100 000	5,26
6 Suomen Ampumaurheiluliitto ry	425 000	430 000	1,18
7 Suomen Baseball ja Softball Liitto ry	5 000	5 500	10,00
8 Suomen Biljardiliitto ry	33 000	34 000	3,03
9 Suomen Castingliitto ry	6 700	6 700	0,00
10 Suomen Cheerleadingliitto ry	10 000	13 000	30,00
11 Suomen Curlingliitto ry	30 000	33 000	10,00
12 Suomen Dartsliitto ry	27 000	27 500	1,85
13 Suomen Golfliitto ry	340 000	340 000	0,00
14 Suomen Hiihtoliitto ry	865 000	910 000	5,20
15 Suomen Hockeyliitto ry	29 000	29 000	0,00
16 Suomen Ilmailuliitto ry	105 000	111 000	5,71
17 Suomen ITF Taekwon-Do ry	5 200	5 300	1,92
18 Suomen Jousiampujain Liitto ry	45 000	48 000	6,67
19 Suomen Judoliitto ry	168 000	182 000	8,33
20 Suomen Jääkiekkoliitto ry	910 000	960 000	5,49
21 Suomen Jääpalloliitto ry	91 000	95 000	4,40
22 Suomen Kanoottiliitto ry	88 000	98 000	11,36
23 Suomen Karateliitto ry	142 000	145 000	2,11
24 Suomen Kaukalopalloliitto ry	30 000	30 000	0,00
25 Suomen Keilailuliitto ry	169 000	173 000	2,37
26 Suomen Keskusshakkiliitto ry	30 000	32 000	6,67
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	36 000	37 000	2,78
28 Suomen Koripalloliitto ry	493 000	500 000	1,42
29 Suomen Krikettiliitto ry		10 000	
30 Suomen Kyykkäliitto ry	8 200	8 400	2,44
31 Suomen Käsipalloliitto ry	95 000	102 000	7,37
32 Suomen Lentopalloliitto ry	599 000	620 000	3,51
33 Suomen Liitokiekkoliitto ry	20 000	23 000	15,00
34 Suomen Luisteluliitto ry	160 000	175 000	9,38
35 Suomen Lumilautaliitto ry	20 000	25 000	25,00
36 Suomen Miekkaileiliitto ry	34 000	36 000	5,88
37 Suomen Moottoriliitto ry	159 000	154 000	-3,14
38 Suomen Muay Thai-liitto ry	13 000	13 000	0,00
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	35 000	36 000	2,86
40 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	130 000	133 000	2,31

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitto	2005	2006	%-muutos
41 Suomen Oriental Moo Do liitto ry	10 000	12 000	20,00
42 Suomen Painiliitto ry	217 000	221 000	1,84
43 Suomen Painonnostoliitto ry	120 000	125 000	4,17
44 Suomen Palloliitto ry	1 400 000	1 460 000	4,29
45 Suomen Pesäpalloliitto ry	420 000	425 000	1,19
46 Suomen Pétanque-Liitto ry	26 000	27 000	3,85
47 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	21 000	23 000	9,52
48 Suomen Purjehtijaliitto ry	185 000	189 000	2,16
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	110 000	114 000	3,64
50 Suomen Pöytätennisiitto ry	80 000	82 000	2,50
51 Suomen Ratagolfliitto ry	14 000	14 500	3,57
52 Suomen Ratsastajainliitto ry	390 000	390 000	0,00
53 Suomen Ringeteliitto ry	115 000	140 000	21,74
54 Suomen Saappaanheittoliitto ry	4 200	5 000	19,05
55 Suomen Salibandyliitto ry	560 000	610 000	8,93
56 Suomen Soutuliitto ry	70 000	76 000	8,57
57 Suomen Squashliitto ry	132 000	135 000	2,27
58 Suomen Sulkapalloliitto ry	165 000	168 000	1,82
59 Suomen Suunnistusliitto ry	635 000	677 000	6,61
60 Suomen Taekwondoliitto ry	68 000	70 000	2,94
61 Suomen Taidoliitto ry	23 400	25 000	6,84
62 Suomen Taitoluisteluliitto ry	176 000	180 000	2,27
63 Suomen Tanssiurheiluliitto ry	195 000	199 000	2,05
64 Suomen Tennisiitto ry	190 000	194 000	2,11
65 Suomen Tikkaurheiluliitto ry	21 500	23 000	6,98
66 Suomen Triathlonliitto ry	43 000	44 000	2,33
67 Suomen Uimaliitto ry	480 000	487 000	1,46
68 Suomen Urheiluliitto ry	837 700	852 000	1,71
69 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	18 000	20 000	11,11
70 Suomen Veneilyliitto ry	110 000	110 000	0,00
71 Suomen Vesihiihtourheilu ry	5 000	7 000	40,00
72 Suomen Voimannostoliitto ry	30 000	33 000	10,00
73 Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry	1 495 000	1 522 500	1,84

Taulukko 24. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikuntajärjestöt		2 005	2 006	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ry	31 100	33 000	6,11
2	Epilepsialiitto ry	8 000	10 000	25,00
3	Hengityслиitto Heli ry	38 000	39 000	2,63
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	65 000	69 000	6,15
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	215 000	220 000	2,33
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	55 300	87 000	57,32
7	Suomen CP-liitto ry	5 000	10 000	100,00
9	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	490 000	510 000	4,08
10	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	220 000	260 000	18,18
11	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	175 000	182 000	4,00
12	Suomen MS-liitto ry	32 000	33 000	3,13
13	Suomen Parkinson-liitto ry	7 000	10 000	42,86
14	Suomen Reumaliitto ry	38 000	39 000	2,63
15	Suomen Sydänliitto ry	38 000	39 000	2,63
Yhteensä		1 417 400	1 541 000	8,72

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt

Kaikkien erityisliikuntajärjestöjen toiminta-avustus nousi vuodesta 2005 vuoteen 2006. Erityisliikuntajärjestöjen valtionapuja korottamalla on tarkoitus vahvistaa niiden jäsenpalvelukykyä ja parantaa toiminnallista tasa-arvoa valtakunnallisten liikuntajärjestöjen kesken. Merkittävimmät korotukset suunnattiin Suomen Invalidien Urheiluliitolle, Suomen Kehitysvammaisten Liikunnalle ja Urheilulle sekä Soveltava Liikunta Sovelille.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2 005	2 006	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	219 000	225 000	2,74
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	211 000	221 000	4,74
3	Suomen ammat. oppil. kulttuuri- ja urheiluliitto ry	89 000	100 000	12,36
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	1 500	1 700	13,33
Yhteensä		520 500	547 700	5,23

Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu		2 005	2 006	%-muutos
1	Suomen Työvään Urheiluliitto ry	1 400 000	1 400 000	0,00
2	Finlands Svenska Idrott CIF rf	743 900	743 900	0,00
3	Suomen Latu ry	527 000	527 000	0,00
Yhteensä		2 670 900	2 670 900	0,00

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu

Muut liikuntajärjestöt		2 005	2 006	%-muutos
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	30 000	30 000	0,00
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	49 000	54 200	10,61
3	Reserviläisurheiluliitto ry	32 000	33 000	3,13
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	26 000	27 000	3,85
5	Suomen Liikunnanohjaajat ry	55 000	56 000	1,82
6	Suomen Liikuntapaikkojen Hoitajat ry	25 000	26 000	4,00
7	Suomen Liikuntatoimenjohtajat ry	3 500	3 500	0,00
8	Suomen Metsästäjälitto ry	20 000	20 000	0,00
9	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	8 000	9 000	12,50
10	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	55 000	61 000	10,91
11	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	45 000	46 000	2,22
12	Suomen Työpaikkaurheilu ry	3 000	3 000	0,00
13	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	225 000	237 000	5,33
14	Suomen Valmentajat ry	27 000	50 000	85,19
15	Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	48 000	50 000	4,17
16	Työvään retkeilyliitto ry	17 000	18 000	5,88
17	Urheilutoimittajain Liitto ry	4 800	4 800	0,00
Yhteensä		673 300	728 500	8,20

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset liikuntajärjestöt		2 005	2 006	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 400 000	1 600 000	14,29
2	Nuori Suomi ry	786 500	986 500	25,43
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	702 000	758 000	7,98
4	Suomen Olympiakomitea	2 758 000	3 400 000	23,28
5	Suomen Paralympiakomitea	483 000	580 000	20,08
Yhteensä		6 129 500	7 324 500	19,50

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöjen osalta merkittävimmät toiminta-avustusten korotukset saivat Suomen Olympiakomitea, Nuori Suomi, Suomen Liikunta ja Urheilu sekä Suomen Paralympiakomitea. SLU:n 200 000 euron korotuksen perusteena oli aikaisemmin kehittämistoiminnan avustuksin rahoitettu Hyvä Seuratoiminta, joka siirrettiin järjestön normaaliin toimintaan kuuluvaksi. Vastaavalla tavalla Nuoren Suomen toiminta-avustusta korotti iltpäivätoiminnan sisältötyön ja laatusuorujen kehittämistyön siirtäminen järjestön pysyväksi toiminta-avustukseksi. Huippu-urheilun määrärahakorotukset perustuvat huippu-urheilutyöryhmän ehdotuksiin. Suomen Kuntourheilu- liiton avustuksen korotuksen perusteena on järjestöjen tuloksellinen työ aikuis- ja terveystoiminnan alueilla sekä kunto- ja terveystoiminnan kehittämishankkeen sulauttaminen normaaliksi toiminnaksi.

Liikunnan aluejärjestöille osoitettu valtionavun korotus liittyy alueiden lisääntyneeseen paikallistapahtuvaan terveystoiminnan kehittämistyöhön, lasten ja nuorten toiminnan aktivoimiseen sekä seuratoiminnan kehittämiseen. Mainitut kolme aluetta ovat alueiden päätulosalueita. Kahdeksan aluejärjestön toiminta-avustusta nosti myös seuratoimintakehittäjän palkkauksesta aiheutunut valtionavun lisäkorotus.

Suomen Krikettiliitto oli ainoa vuoden 2006 uusi valtionavunsaaja. Hakijoista neljä oli sellaista järjestöä, joita opetusministeriö ei hyväksynyt liikuntalain 7 §:n ja liikunta-asetuksen (1055/1998) 1 §:n (728/2002) mukaisiksi valtionavustukseen oikeutetuiksi valtakunnallisiksi liikuntajärjestöiksi (Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2006 ja eräiden hakemusten hylkääminen).

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt		2 005	2 006	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	109 000	117 000	7,34
2	Etelä-Savon Liikunta ry	121 991	141 000	15,58
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	411 365	431 000	4,77
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	272 352	292 000	7,21
5	Kainuun Liikunta ry	141 850	161 000	13,50
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	113 500	133 000	17,18
7	Keski-Suomen Liikunta ry	156 035	176 000	12,80
8	Kymenlaakson Liikunta ry	113 440	115 000	1,38
9	Lapin Liikunta ry	141 850	144 000	1,52
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	425 550	445 000	4,57
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	235 471	255 000	8,29
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	141 850	145 000	2,22
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	175 894	178 000	1,20
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	133 339	135 000	1,25
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	139 013	141 000	1,43
Yhteensä		2 832 500	3 009 000	6,23

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2005 ja 2006

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

Järjestö	Valtionavustus 2006
1 Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry	0
2 Suomen Avantouintiiliitto ry	0
3 Suomen Footbag Liitto ry	0
4 Suomen Hippos ry	0
5 Suomen Krikettiliitto ry	10 000

Taulukko 31. Liikuntajärjestöt: vuonna 2005 tulleet uudet hakijat

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2006

Vuoden 2006 valtionavustus on liikuntajärjestölle myönnetty valtion toiminta-avustus liikuntatoimeen. Julkista tukiprosenttia tarkasteltaessa on huomioitava se, että liikuntajärjestön saamaan julkiseen tukeen voi kuulua valtion toiminta-avustuksen lisäksi myös valtion erityisavustuksia, Suomen Olympiakomitean valtionavustuksia sekä muita julkisia avustuksia ja tukia. Liikuntalain 7 §:n mukaan hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuvia menoja (Liikuntalaki 1054/1998).

Taulukoissa 32–39 esitetään liikuntajärjestöjen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustus, valtionavustuksen osuus hyväksyttävistä toimintamenoista sekä julkisen tuen osuus hyväksyttävistä toimintamenoista. Julkiseen tukeen sisältyy valtionavustus toimintaan, valtion erityisavustukset, Suomen Olympiakomitean avustukset sekä muut julkiset tuet ja avustukset, jotka ovat omina sarakkeinaan taulukoissa. Tilastotiedot liikuntajärjestöistä ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista (Liikuntajärjestön selvitys valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2006).

Lajiliitot		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	AKK- Motorsport ry	1 570 298	1 601 635	195 000	12	13	8 000		
2	Sukeltajaliitto ry	574 767	570 686	104 000	18	21	6 500	3 000	4 000
3	Suomen Aikidoliitto ry	113 773	112 907	31 000	27	34			7 440
4	Suomen Amerikka- laisen Jalkapallon Liitto ry	311 922	260 769	38 000	15	20	8 500		6 000
5	Suomen Ampuma- hiihtoliitto ry	552 317	555 197	100 000	18	31	9 000	65 500	
6	Suomen Ampuma- urheiluliitto ry	1 384 816	1 328 132	430 000	32	50	13 700	149 793	65 750
7	Suomen Baseball ja Softball Liitto ry	16 710	15 974	5 500	34	49	2 400		
8	Suomen Biljardiliitto ry	147 858	132 407	34 000	26	34	10 500		
9	Suomen Castingliitto ry	8 154	7 910	6 700	85	85			
10	Suomen Cheerleading- liitto ry	207 511	142 990	13 000	9	21	16 500		
11	Suomen Curlingliitto ry	109 799	109 458	33 000	30	73	4 900	41 000	1 017
12	Suomen Dartslitto ry	188 047	116 773	27 500	24	25	1 500		
13	Suomen Golfliitto ry	2 350 356	2 342 046	340 000	15	16	37 000		
14	Suomen Hiihtoliitto ry	7 100 363	7 016 487	910 000	13	24	18 000	739 000	3 000

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
15 Suomen Hockeyliitto ry	40 891	40 539	29 000	72	80	3 500		
16 Suomen Ilmailuliitto ry	867 143	766 434	111 000	14	42			209 083
17 Suomen ITF Taekwon-Do ry	46 875	45 912	5 300	12	21	4 300		
18 Suomen Jousiampujain Liitto ry	132 300	102 104	48 000	47	47			
19 Suomen Judoliitto ry	743 182	740 660	182 000	25	39		105 541	
20 Suomen Jääkiekkoliitto ry	10 677 776	10 316 047	960 000	9	12	104 000	155 000	
21 Suomen Jääpalloliitto ry	320 895	273 214	95 000	35	38	9 500		
22 Suomen Kanoottiliitto ry	218 879	218 419	98 000	45	49	8 700		
23 Suomen Karateliitto ry	1 069 579	1 042 137	145 000	14	14			
24 Suomen Kaukalo- palloliitto ry	181 102	180 903	30 000	17	17			
25 Suomen Keilailuliitto ry	722 607	592 620	173 000	29	34	11 500	15 000	
26 Suomen Keskus- shakkiliitto ry	96 470	79 210	32 000	40	45	3 600		
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	149 765	132 055	37 000	28	34	8 000		
28 Suomen Koripalloliitto ry	3 493 021	3 444 482	500 000	15	18	93 257	4 000	23 000

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
29 Suomen Krikettiliitto ry	41 511	41 511	10 000	24	34	4 000		
30 Suomen Kyykkäiliitto ry	20 347	20 347	8 400	41	41			
31 Suomen Käsipallo liitto ry	383 857	376 301	102 000	27	32	17 000		
32 Suomen Lentopallo liitto ry	3 618 258	3 389 139	620 000	18	25	122 000	89 900	
33 Suomen Liitokiekko liitto ry	100 708	101 556	23 000	23	26	3 000		
34 Suomen Luisteluliitto ry	595 061	601 582	175 000	29	44	35 000	53 500	
35 Suomen Lumilautaliitto ry	139 315	139 315	25 000	18	64		63 611	
36 Suomen Miekkailu- liitto ry	86 249	85 957	36 000	42	53	7 000	2 500	
37 Suomen Moottoriliitto ry	681 326	680 980	154 000	23	23	5 778		
38 Suomen Muay Thai- liitto ry	31 043	29 108	13 000	45	68	6 700		
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	54 327	50 205	36 000	72	78	3 000		
40 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	276 960	273 498	133 000	49	52		8 332	

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
41	Suomen Oriental Moo Do liitto ry	27 150	32 817	12 000	37	37			
42	Suomen Painiliitto ry	629 154	628 331	221 000	35	59	10 000	127 000	11 000
43	Suomen Painon- nostoliitto ry	180 940	180 557	125 000	69	74	7 000	2 500	
44	Suomen Palloliitto ry	10 482 929	7 452 579	1 460 000	20	21	78 400	48 500	
45	Suomen Pesä-palloliitto ry	982 293	915 097	425 000	46	58	103 500		
46	Suomen Pétanque- Liitto ry	71 322	53 209	27 000	51	51			
47	Suomen Potku- nyrkkeily-liitto ry	103 275	103 130	23 000	22	22			
48	Suomen Purjehtija- liitto ry	1 234 270	1 249 593	189 000	15	30	10 000		177 000
49	Suomen Pyöräilyunioni ry	231 999	233 640	114 000	49	49			
50	Suomen Pöytä- tennisliitto ry	168 209	165 909	82 000	49	54	7 000		
51	Suomen Ratagolfliitto ry	35 768	24 537	14 500	59	60			250
52	Suomen Ratsastajain- liitto ry	2 189 765	1 923 451	390 000	20	27	20 000	10 500	90 456

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
53 Suomen Ringeteliitto ry	408 553	383 988	140 000	36	38	7 700		
54 Suomen Saappaan- heittoliitto ry	11 344	11 315	5 000	44	80	4 000		
55 Suomen Salibandyliitto ry	3 471 614	1 873 761	610 000	33	37	57 308		23 000
56 Suomen Soutuliitto ry	184 231	180 668	76 000	42	59		19 500	10 482
57 Suomen Squashliitto ry	211 696	211 506	135 000	64	68	8 667		
58 Suomen Sulkapalloliitto ry	399 820	389 614	168 000	43	49	9 500	12 000	
59 Suomen Suunnistus- liitto ry	1 801 263	1 642 562	677 000	41	46	41 000	43 500	
60 Suomen Taekwondo- liitto ry	203 252	202 530	70 000	35	42	5 000	11 000	
61 Suomen Taidoliitto ry	86 394	86 394	25 000	29	41	10 000		680
62 Suomen Taitoluistelu- liitto ry	794 048	732 125	180 000	25	30		39 500	
63 Suomen Tanssi- urheiluliitto ry	415 389	414 783	199 000	48	50	8 000		
64 Suomen Tennisiitto ry	979 652	904 101	194 000	21	22	2 500	5 000	
65 Suomen Tikka- urheiluliitto ry	35 739	33 777	23 000	68	68			

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki- % hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
66 Suomen Triathlonliitto ry	67 123	66 769	44 000	66	76	5 000		1 500
67 Suomen Uimaliitto ry	1 556 522	1 555 114	487 000	31	49	38 000	110 000	133 593
68 Suomen Urheiluliitto ry	5 820 931	4 824 307	852 000	18	26	105 000	295 086	
69 Suomen Valjakko- urheilijoiden Liitto ry	35 416	35 376	20 000	57	64	2 500		
70 Suomen Veneilyliitto ry	417 363	421 141	110 000	26	28	10 000		
71 Suomen Vesihiihto- urheilu ry	8 052	8 284	7 000	84	84			
72 Suomen Voima- nostoliitto ry	142 111	101 457	33 000	33	36	4 000		
73 Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry	3 074 471	2 998 451	1 522 500	51	52	27 000	7 000	
Yhteensä:	75 888 193	68 118 481	14 708 400	35	43	1 167 410	2 226 763	767 252

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry	125 897	125 897	33 000	26	49	27 582	1 000	
2	Epilepsialiitto ry	18 079	18 079	10 000	55	55	0		
3	Hengityслиitto Heli ry	118 632	118 632	39 000	33	33			
4	Mielen- terveyden Keskusliitto ry	76 806	76 806	69 000	90	96	3 000		2 000
5	Näkö- vammaisten Keskusliitto ry	467 744	412 042	220 000	53	71	22 000	49 500	
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	124 605	124 605	87 000	70	94	30 500		
7	Suomen CP-liitto ry	21798	21798	10 000	46	46			
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	1 091 774	1 084 662	510 000	47	77	238 527	82 000	
9	Suomen Kehitys- vammaisten Liikunta ja Urheilu ry	416 566	394 680	260 000	66	84	43 000		29 443
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	256 459	256 459	182 000	71	94	46 827		11 171
11	Suomen MS-liitto	113 489	105 835	33 000	31	31			
12	Suomen Parkinson- liitto ry	10 371	10 371	10 000	96	96			
13	Suomen Reumaliitto ry	57 062	57 062	39 000	68	88	8 000		3 000
14	Suomen Sydänliitto ry	136 737	117 523	39 000	33	70	13 000		30 000
Yhteensä:		3 036 020	2 924 451	1 541 000	56	70	432 436	132 500	75 614

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt:
Erityisliikuntajärjestöt

Koululais- ja opiskelijajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1 Koululiikuntaliitto ry	485 290	407 044	225 000	55	67	45 868		
2 Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	413 429	407 530	221 000	54	70	62 900		
3 "Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry"	380 614	377 023	100 000	27	46			73 053
4 Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	724	724	724	100	100			
Yhteensä:	1 280 057	1 192 322	546 724	59	71	108768	0	0

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 20006 Varsinaiset liikuntajärjestöt:
Koululais- ja opiskelijajärjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1 Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 273 301	2 157 573	1 400 000	65	69	85 576		1 511
2 Finlands Svenska Idrott CIF rf	1 032 270	1 032 265	743 900	72	72			
3 Suomen Latu ry	1 776 305	1 603 994	527 000	33	36	38 000		17 093
Yhteensä:	5 081 875	4 793 832	2670900	57	59	123576	0	0

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt:
TUL, CIF, Suomen Latu

Muut liikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	“Valtion erityis- avustukset”	Suomen Olympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Kalottieurheilu ry	39 959	34 960	30 000	86	86			
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	210 510	210 994	54 200	26	36	21 000		
3	Reserviläis- urheiluliitto ry	55 634	55 341	33 000	60	67	4 289		
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	41 642	41 499	27 000	65	65			
5	Suomen Liikunnan-ohjaajat ry*			56 000					
6	Suomen Liikuntapaikkojen Hoitajat ry	84 994	69 748	26 000	37	37			
7	Suomen Liikunta- toimenjohtajat ry	7 142	7 142	3 500	49	49			
8	Suomen Metsästäjäläitto ry	1 013 393	970 884	20 000	2	8			62 500
9	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry	29 329	29 029	9 000	31	85	12 000		3 555
10	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	257 208	257 208	61 000	24	29	12 700		
11	Suomen Sotilasurheilu- liitto ry	165 076	129 623	46 000	35	35			
12	Suomen Työpaikka- urheilu ry	45 092	44 509	3 000	7	7			
13	Suomen Uimaopetus- ja Hengen- pelastusliitto ry	924 055	923 388	237 000	26	55	89 000		180 000
14	Suomen Valmentajat ry	355 051	354 555	50 000	14	18	15 000		
15	Suomen Veteraani- urheiluliitto ry	166 973	142 733	50 000	35	37	3 500		
16	Työväen Retkeilyliitto ry	51 115	33 218	18 000	54	54			
17	Urheilutoimittajain liitto ry	101 454	54 814	4 800	9	10	900		
Yhteensä:		3 548 628	3 359 647	728 500	35	42	158389	0	246055

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

*) käsittely kesken 4.10.2007

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset liikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	"Valtion erityisavustukset"	Suomen Olympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	4 802 176	2 195 521	1 600 000	73	92	420 528		
2	Nuori Suomi ry	344 256	3 256 934	986 500	30	65	1 122 761		
3	Suomen Kuntoliikuntaliitto, Kunto ry	1 334 146	1 320 847	758 000	57	62	55 000		
4	Suomen Olympiakomitea	5 163 287	5 160 936	3 400 000	66	67	80 500		
5	Suomen Paralympiakomitea	754 356	754 356	580 000	77	86	50 000	17 500	
Yhteensä:		12 398 221	12 688 594	7 324 500	61	74	1728788	17500	0

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset liikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	”Valtion erityisavustukset”	Suomen Olympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	343 040	341 279	117 000	34	68	105 628		9 500
2	Etelä-Savon Liikunta ry	866 541	862 212	141 000	16	26	11 000		73 835
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	639 438	641 801	431 000	67	71	13 000		12 000
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	763 262	745 794	292 000	39	49	50 500		25 000
5	Kainuun Liikunta ry	1 164 833	1 161 663	161 000	14	32	50 825		165 230
6	Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	429 350	427 387	133 000	31	44			54 672
7	Keski-Suomen Liikunta ry	340 269	337 102	176 000	52	61	31 000		
8	Kymenlaakson Liikunta ry	199 932	199 867	115 000	58	64	8 000		4 000
9	Lapin Liikunta ry	253 573	249 945	144 000	58	67		22 500	
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 425 354	1 422 175	445 000	31	39	74 386		29 102
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	657 615	655 605	255 000	39	63	22 000	125 157	11 892
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 133 586	636 784	145 000	23	62	108 000		143 921
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	414 871	414 612	178 000	43	50	28 500		
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	469 074	470 069	135 000	29	31	9 500		
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja urheilu ry	483 172	480 034	141 000	29	43	61 536		2 800
Yhteensä:		9 583 910	9 046 328	3 009 000	38	51	573 875	147 657	531 950

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2006 Liikunnan palvelujärjestöt:
Alueelliset liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtion avustus	Avustus% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväksytyt menot	”Valtion erityisavustukset”	Suomen Olympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	88 834 773	80 388 732	20 195 524	23	57	1 990 579	2 359 263	1 088 920
Liikunnan palvelujärjestöt	21 982 131	21 734 923	10 333 500	47	63	2 302 663	165 157	531 950
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	110 816 903	102 123 655	30 529 024	28	60	4 293 242	2 524 421	1 620 870

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2006)

6.3 Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2006

Liikuntajärjestöjen liikuntalain piiriin kuuluviin eri toiminnanaloihin käyttämät varat ovat valtionapujen oikeuttavia toimintamenoja. Erityisryhmien liikuntajärjestöihin kuuluvan Mielenterveyden Keskusliiton toiminta-aloina ovat mielenterveyspotilaiden ja kuntoutujien liikuntatoimi sekä KKI -projekti. Järjestön käyttämät varat on tämän vuoksi sisällytetty taulukossa 40 järjestötoimintaan kuuluvaksi.

6.4 Myönnetty erityisavustukset vuonna 2006

Toiminta-avustusten lisäksi opetusministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia liikunnan edistämistä koskeviin tarkoituksiin. Taulukossa 41 esitetään liikuntajärjestöille myönnettyjen erityisavustusten kappalemäärä, määrärahan suuruus sekä jakautuminen käyttötarkoituksen mukaan. Taulukossa on varsinaisten liikuntajärjestöjen ja liikunnan palvelujärjestöjen lisäksi otettu huomioon myös

näiden järjestöjen ulkopuolelle jäävät liikuntajärjestöt ja -seurat. Taulukon tiedot ovat vuonna 2006 myönnettyjä erityisavustuksia, toisin kuin tässä luvussa aikaisemmin esitetyt tiedot liikuntajärjestöjen erityisavustuksista, jotka ovat peräisin liikuntajärjestöjen valtionapulaskelmista.

Liikuntajärjestöille myönnettiin vuonna 2006 erityisavustuksia yhteensä 6,3 miljoonaa euroa. Määrällisesti eniten liikuntajärjestöille myönnettyistä erityisavustuksista kohdistui kilpailumatkoihin ulkomaille. Kyseinen kohta taulukossa 41. sisältää niin ulkomaiset arvokilpailu- ja kilpailumatkat kuin Euroopan Cup -kilpailumatkatkin. Taulukossa esitetty kappalemäärä kertoo hakijoille myönnettyjen erityisavustusten yhteenlasketun määrän. Huomionarvoista on, että yksi erityisavustuspäätös voi sisältää useita kilpailumatkoja ulkomaille. Tästä johtuen kilpailumatkojen määrä kappaleittain eriteltynä olisi todennäköisesti nykyistä suurempi. Suurin kilpailumatka-avustus, 60 000 euroa, myönnettiin Suomen Kuurojen Urheiluliitolle Salt Lake Cityn talviolympialaisiin.

Kilpailut ja muut tapahtumat -kohta kattaa Suomessa järjestetyt kilpailutapahtumat ja kilpailujen tappionotot sekä muut Suomessa järjestetyt tapahtumat. Suurimman erityisavustuksen, 90 000 euroa, sai Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry Sun Svoli -voimistelun suur tapahtuman järjestämiseen.

Järjestöryhmä	Nuoriso- liikunta	Aikuisten liikunta	Huippu- urheilu	Järjestö- toiminta
VARSINAISET LIIKUNTAJÄRJESTÖT				
Lajiliitot	24 %	12 %	35 %	29 %
Erytisliikuntajärjestöt	9 %	25 %	25 %	40 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	46 %	14 %	5 %	34 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	28 %	18 %	2 %	53 %
Finlands Svenska Idrott CIF rf	10 %	0 %	0 %	90 %
Suomen Latu ry	25 %	55 %	0 %	20 %
Muut liikuntajärjestöt	10 %	4 %	10 %	75 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt: keskiarvo	23 %	13 %	31 %	32 %
LIIKUNNAN PALVELUJÄRJESTÖT				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	23 %	3 %	27 %	48 %
Alueelliset liikuntajärjestöt	34 %	25 %	0 %	41 %
Liikunnan palvelujärjestöt: keskiarvo	27 %	11 %	17 %	45 %
Kaikki liikuntajärjestöt: keskiarvo	23,5 %	16,8 %	12,2 %	47,5 %

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2006

Avustuskohde		kpl	€	%
1	Kilpailumatkat ulkomaille	87	484 000	8
2	Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen	21	305 769	5
3	Projektit, hankkeet ja ohjelmat	70	4 347 500	69
4	Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	47	700 000	11
5	Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	19	280 268	4
6	Julkaisut ja historiikit	12	129 000	2
7	Muut	9	67 400	1
Yhteensä		265	6 313 937	100

Taulukko 41. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2006

Rahallisesti suurimman kokonaisuuden erityisavustuksista muodostaa projekteille myönnetyt erityisavustukset. Erilaisille hankkeille, projekteille ja kampanjoille ohjattiin yhteensä 4,3 miljoonaa euroa. Summa sisältää lasten ja nuorten liikuntaohjelman, liikunnan terveysohjelman, joukkuepalloiluprojektin sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen jaettuja sekä tilijaottelussa ”opetusministeriön käytettäväksi” -riviltä ohjattuja määrärahoja. Liikunnan terveysohjelmaa (ks. luku 10), lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa (ks. luku 11) sekä joukkuepalloiluprojektia (ks. luku 9) käsitellään tarkemmin julkaisun muissa osioissa.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettiin 320 000 euron määräraha valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen. Lisäksi SLU ry sai muun muassa 75 000 euron avustuksen Paras kunta- ja seurayhteistyö -hankkeeseen. Toinen suuri tuensaaja oli Suomen Pesäpallopalloliitto ry, jolle myönnettiin muun muassa 50 000 euroa Turvallisesti kotiseurassa -hankkeeseen sekä 30 000 euroa Pesäpallo: uudenlaisen kansalaisaktiivisuuden ja vastuullisuuden pilottilaji-hankkeeseen.

Myös liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset, joita vuonna 2006 myönnettiin 700 000 euroa, kohdentuivat pääasiassa erityyppisille projekteille ja hankkeille. Liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksista suurimman avustuksen sai Suomen Liikunta ja Urheilu ry. 60 000 euron erityisavustus kohdentui Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006 -hankkeesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Lisäksi SLU ry:lle myönnettiin 50 000 euron erityisavustus Johdon osaamisohjelma -hankkeeseen. 50 000 euron avustuksen sai myös Pohjois-Karjalan Liikunta ry:n seitsemän aluejärjestön yhteishankkeesta aiheutuviin kustannuksiin sekä Paralympiakomitea vammaishuippu-urheilun integraatio -hankkeeseen.

Vajaa 300 000 euroa liikuntajärjestöjen erityisavustuksista kohdentui kansainväliseen yhteistyöhön sekä kansainvälisiin seminaareihin, kokouksiin ja kongresseihin. Summassa ei ole huomioitu kansainvälisiä liikuntatieteellisiä kongresseja (ks. luku 7). Historiikki- en sekä erilaisten julkaisujen tekemiseen kohdennetut avustukset olivat yhteensä 129 000 euroa. Suurimman avustuksen, 45 000 euroa, historiikin julkaisuun sai Suomen Olympiakomitea ry. Taulukossa 41 ei ole huomioitu mahdollisia järjestöille myönnettyjä avus-

tuksia liikuntapaikkarakentamiseen tai rakentamisen tutkimukseen.

7 Liikuntatiede

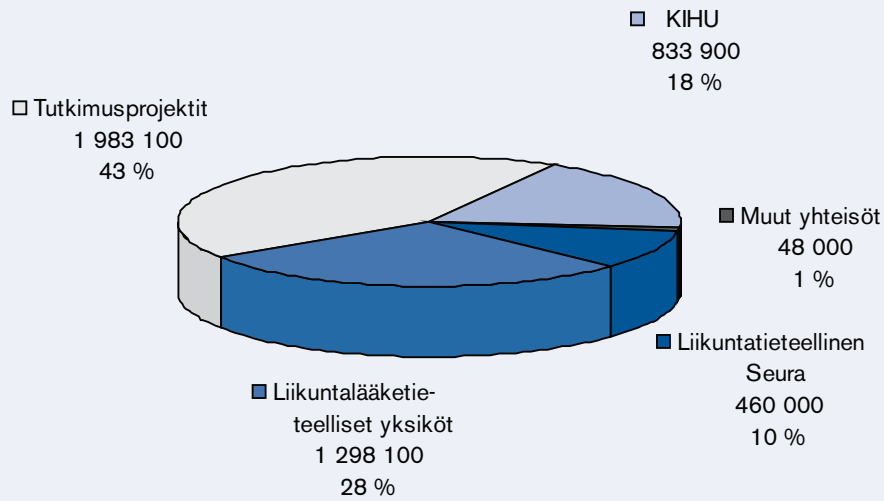
Liikuntatieteellistä tutkimusta tekevät yliopistot, tutkimuslaitokset ja yksittäiset tutkijat. Opetusministeriö myöntää vuosittain valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaoston lausuntojen pohjalta valtionavustusta liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin ja liikuntatieteellisille yhteisöille. Tutkimusprojektiavustusta voivat hakea tutkimusryhmät ja yksittäiset tutkijat. Tutkimusyhteisöjen toiminta-avustuksia voivat hakea liikuntatieteelliset tutkimusyhteisöt, jotka toimivat liikunta- ja urheilulääketieteen, liikunnan ja terveyden, liikuntatieteellisen tiedonvälityksen sekä kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuksen alueilla.

Vuonna 2006 liikuntatieteisiin myönnettiin avustusta yhteensä 4,6 miljoonaa euroa. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osuus avustuksista oli 57 % eli noin 2,6 miljoonaa euroa ja tutkimusprojektien 43 % eli noin 2 miljoonaa euroa. Vuoden 2006 määrärahojen jakautuminen on esitetty kuviossa 15 ja avustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006 kuviossa 16. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osalta kuvioden 15 ja 16 luvuissa on huomioitu ainoastaan toiminta-avustus. Lukuihin ei ole sisällytetty valtionavustuksia laitehankintoihin tai muita erityisavustuksia, sillä kyseiset avustukset eivät ole jokavuotisia.

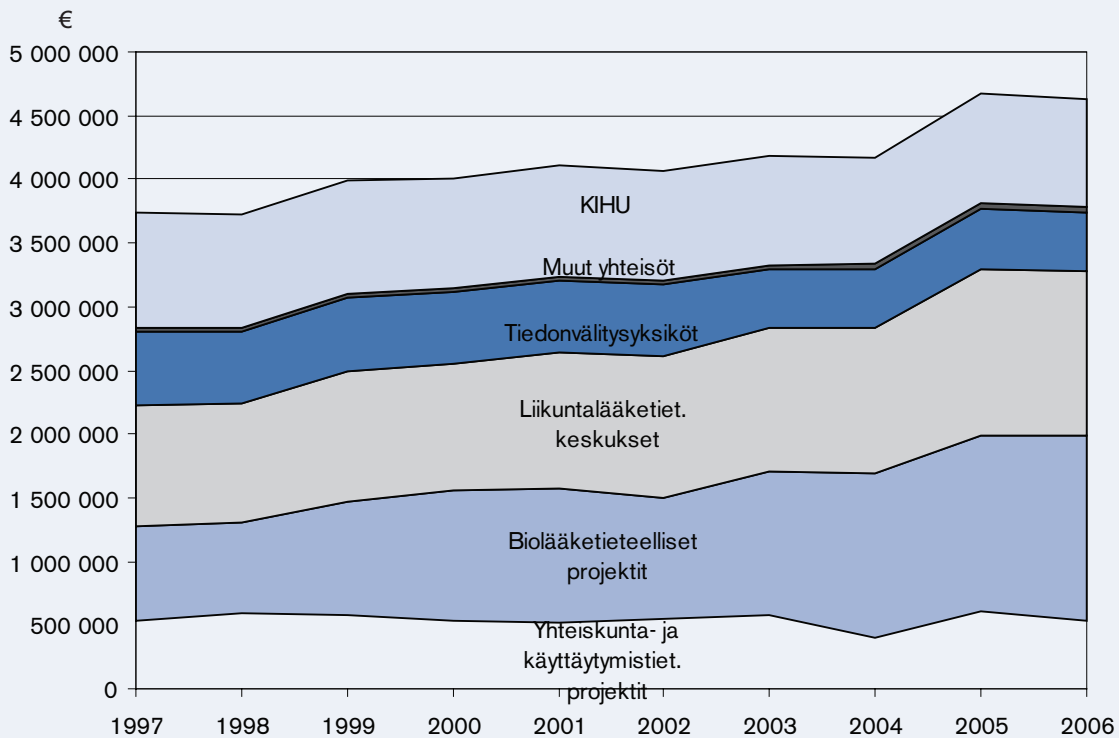
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Liikuntatieteen tutkimushenkilöstöä toimii yliopistoissa, useissa tutkimuslaitoksissa ja yksittäisinä tutkijoina. Liikuntatieteiden tutkimusprojektirahoitusta voi hakea tutkijoiden ja muun tutkimushenkilöstön palkkoihin, palkkioihin ja henkilösivukuluihin, apurahoihin enintään 6 kuukauden ajaksi, tutkimustyöhön liittyviin kotimaan ja ulkomaanmatkoihin sekä kansainvälisiin kongressimatkoihin, yliopiston perimiin yleiskustannuksiin sekä kulutustarvikkeisiin, tilastoanalyysiin ja julkaisukuluihin. Hakemusten tieteellisen tason arviointi tapahtuu kahdessa liikuntatieteellisen jaoston arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueita.

Vuonna 2006 liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille jaettiin avustusta 1 983 100 euroa. Määrärahasta 73 % eli 1 454 000 euroa myönnettiin biolääketieteellisille tutkimusprojekteille. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisten tutkimusprojektien osuus määrärahasta oli 27 % eli 529 100 euroa. Tilastoissa monitieteellisten tutkimusprojektien avustukset on sisällytetty tasan yhteiskunta- ja käyttäytymistieteisiin sekä biolääketieteellisiin projekteihin.

Kuvio 15. Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille (toiminta-avustus) 2006

Kuvio 16. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty indeksikorjatut avustukset 1997–2006

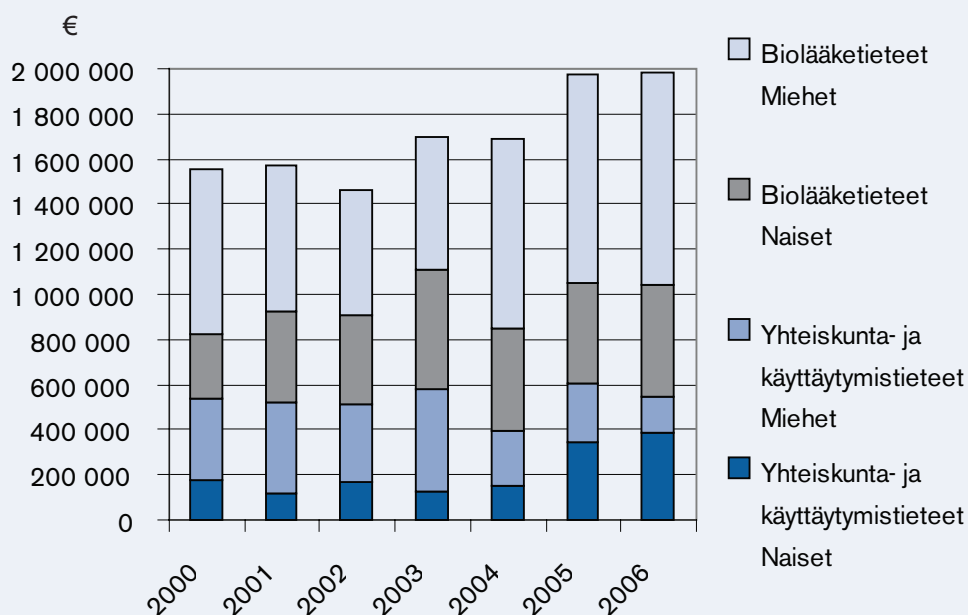
Vuonna 2006 tutkimusprojektiavustusta haettiin kaiken kaikkiaan 89 tutkimusprojektiin. Näistä 50:lle myönnettiin valtionavustus. Jatkotutkimusten avustushakemusten myöntöprosentti oli 92 % ja uusien projektien 31 %. Tieteenalalla tai hakijan sukupuolella ei ollut suurta vaikutusta myöntämisprosenttiin.

Tuettujen projektien määrä laski vuodesta 2005 vuoteen 2006 yhdeksällä tutkimusprojektilla. Tuettujen tutkimusprojektien määrä laski jyrkästi myös vuonna 2003, jolloin tutkimusprojektirahoitusta osoitettiin ensimmäistä kertaa yliopistojen perimiin yleiskustannuksiin. Lisäksi avustuspoliitikassa siirryttiin tutkijoiden apurahaperusteisesta avustuskäytännöstä palkkaperusteiseen rahoitukseen. Nämä muutokset yhdessä aiheuttivat hakusummien merkittävän nousun. Määrärahan pysyessä liki ennallaan tämä tarkoitti tuettujen tutkimusprojektien määrän laskua. Määrärahallisesti mitattuna tutkimusprojektien saamien avustusten vuosittainen kehitys ajanjaksolla 2000–2006 on kuitenkin ollut lievästi nousujohteista.

Biolääketieteellisten tutkimusten hakemusten määrä ja hakusummat olivat huomattavasti suuremmat kuin yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen. Biolääketieteellisiä hakemuksia tuli 58 ja hakemusten

yhteenlaskettu hakusumma oli 3 455 065 euroa. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä hakemuksia tuli puolestaan 31 ja hakemusten yhteenlaskettu hakusumma oli 1 431 284 euroa.

Vuonna 2006 tuetuista tutkimusprojekteista 27, eli vähän yli puolet, oli miesjohtoisia projekteja. Edellisvuosiin verrattuna sukupuolten välinen ero on tältä osin huomattavasti kaventunut. Tukisummia tarkasteltaessa miesten johtamat projektit kuitenkin saivat selvästi suuremman avustussumman kuin naisten johtamat projektit. Miesten johtamien tutkimusprojektien yhteenlasketut avustukset olivat 1 099 000 euroa ja naisten 884 100 euroa. Ero johtuu pitkälti siitä, että miesjohtajat ovat enemmistönä biolääketieteellisissä projekteissa, joissa avustussummat ovat suurempia kuin yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisessä tutkimuksessa. Sukupuolivaikutusten tarkastelussa tulee huomata, että tuen kohdentumista sukupuolen mukaan on vaikea todellisuudessa mitata, sillä osassa miesten johtamista hankkeista saatu valtionavustus on kohdentunut naistutkijalle tai päinvastoin.

Kuvio 17. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektien valtionavustusten indeksikorjattu kehitys tieteenaloittain ja sukupuolittain jaoteltuna 2000–2006

7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt

Liikuntatieteellisiin yhteisöihin kuuluvat mm. liikuntalääketieteelliset keskuksset, liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sekä muut pienet liikuntatieteelliset yhteisöt. Liikuntatieteellisten yhteisöjen toiminta-avustus on harkinnanvarainen ja siitä päätettäessä arvioidaan toiminnan kattavuutta, tehokkuutta ja tarpeellisuutta.

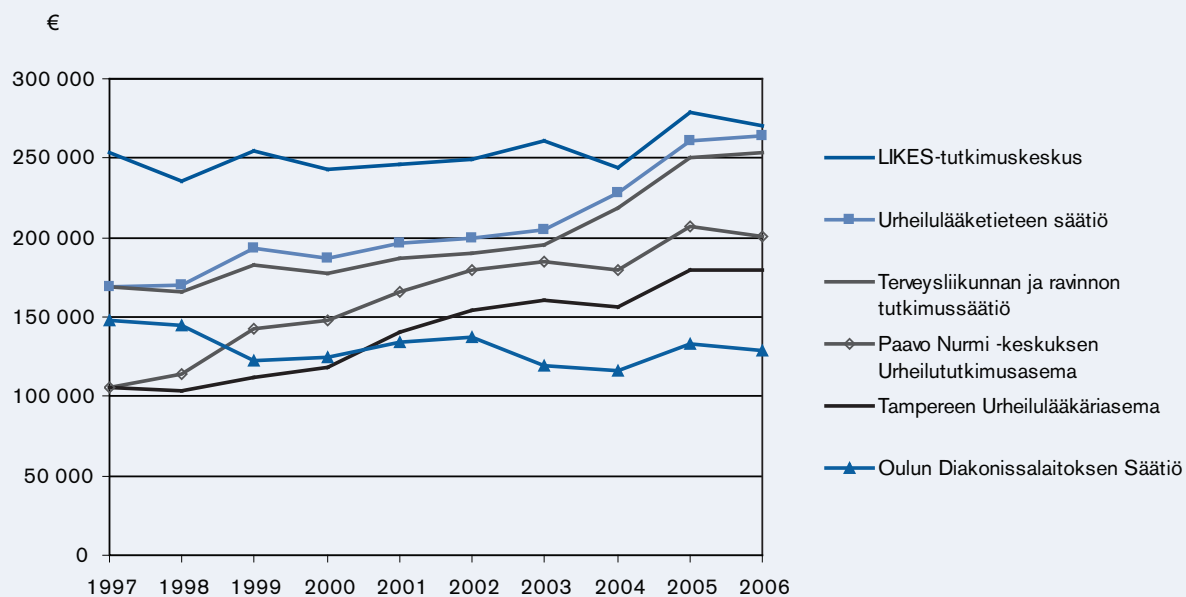
Liikuntatieteelliset yhteisöt saivat vuonna 2006 toiminta-avustuksia yhteensä 2 640 000 euroa. Suurimman avustuksen, 833 900 euroa, edellisvuosien tapaan sai Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, joka keskittyy kilpa- ja huippu-urheilua tukevaan monitieteiseen tutkimukseen sekä soveltavaan palvelutoimintaan. Liikuntatieteellisten yhteisöjen toiminta-avustukset esitetään taulukossa 42. Erityisavustuksia tai laiteavustuksia ei ole sisällytetty taulukon määrärahatietoihin.

Opetusministeriö resursoi kuutta liikuntalääketieteellistä keskusta, joiden tehtävät jakaantuvat kolmeen päälohkoon: koulutus ja tiedonvälitys, tutkimus sekä lääkäri- ja testauspalvelut. Liikuntalääketieteellisten keskusten saamat avustukset olivat vuonna 2006 yhteensä 1 298 100 euroa. Liikuntalääketieteellisistä keskuksista suurimman avustuksen, 270 800 euroa, edellisvuosien tapaan sai LIKES -tutkimuskeskus. Liikuntalääketieteellisten yhteisöjen valtionavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1997–2006 esitetään kuviossa 18. Avustustaan ajanjaksolla 1997–2006 ovat eniten kasvattaneet Paavo Nurmi -keskuksen Urheilulääkäriasema ja Urheilulääketieteen säätiö.

1. Liikuntalääketieteelliset yhteisöt	
LIKES-tutkimuskeskus	270 800
Urheilulääketieteen säätiö	263 800
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö	253 400
Paavo Nurmi -keskuksen Urheilututkimusasema	200 900
Tampereen Urheilulääkäriasema	179 800
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun liikuntalääketieteellinen klinikka	129 400
Yhteensä	1 298 100
% osuus yhteisöiden va:sta	49,2 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt	
Liikuntatieteellinen Seura ry	460 000
Yhteensä	460 000
% osuus yhteisöiden va:sta	17,4 %
3. Muut	
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	21 000
Suomen Urheilulääkäriyhdistys	12 000
Suomen Urheilupsykologinen yhdistys	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit	5 000
Yhteensä	48 000
% osuus yhteisöiden va:sta	1,8 %
4. KIHU	833 900
% osuus yhteisöiden va:sta	31,6 %
Yhteensä	2 640 000

Taulukko 42. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2006

Kuvio 18. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1997–2006

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Liikunnan alalla keskeistä on yhteistyö Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä kansainvälinen antidopingtoimisto WADA. Pohjoismainen yhteistyö urheilun alalla on epävirallista.

Opetusministeriö osallistuu eri maiden kahdenväliseen ja monenkeskiseen hallitusten yhteistyöhön, pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä EU-yhteistyöhön. Opetusministeriö myöntää myös valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöille kansainväliseen toimintaan.

8.1 Kahdenvälinen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Tavoitteena on ollut toiminnan rakenteiden uudistaminen ja sitominen monenkeskiseen yhteistyöhön. Kahdenvälisen yhteistyöpöytäkirjojen uusimista sekä asiantuntijavaihtoja toteutetaan harkiten.

Vuonna 2006 Suomeen saapui kaksi kymmenen hengen ryhmää Kiinasta ja yksi neljän hengen ryhmä Venäjältä. Suomesta tehtiin kahdenvälisen yhteistyön

vierailumatka Muurmanskiin, johon osallistui kolme henkilöä.

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan unionilla ei ole toimivaltaa urheilun alalla, joten harjoitettu yhteistyö on luonteeltaan epävirallinen. Koska urheilu katsotaan taloudelliseksi toiminnaksi, EU:n politiikat ja lainsäädäntö ovat suoraan toimivaltaisia myös urheilun alalla. Muussa kuin taloudelliseksi toiminnaksi laskettavassa urheilutoiminnassa toimivalta on epäsuoraa ja toteutuu useiden eri politiikanalojen kautta. EU-yhteistyössä painottuvat urheilun erityispiirteiden huomioon ottaminen unionin politiikassa ja lainsäädännössä, liikuntakasvatus, terveyttä edistävä liikunta, kansalaistoiminnan esteiden poistaminen ja nuorten urheilijoiden edunvalvontakysymykset.

Vuosi 2006 oli Suomen EU-puheenjohtajuuskausi. Suomi painotti puheenjohtajakaudellaan kolmea urheiluministereiden vuonna 2004 sopiman yhteistyöagendan teemaa: terveyttä edistävä liikunnan aseman vahvistamista, liikunnan kansalaistoiminnan rooliin ja asemaan liittyvien tavoitteiden konkretisoimista sekä EU-maiden antidopingkantojen koordinoimista. Suo-

men EU-puheenjohtajuuskaudella perustettiin Suomen aloitteesta työryhmä selvittämään urheiluseurojen yleishyödyllistä luonnetta suhteessa EU-lainsäädäntöön. Lisäksi ajankohtaisia EU-puheenjohtajuuskauden aiheita olivat mm. ehdokkaan valinta WADA:n varapuheenjohtajaksi ja hallituksen jäseniksi, Euroopan komission urheilun valkoisen kirjan valmisteleminen ja ammattilaisjalkapalloilun kysymyksiä käsittelevä Independent European Sport Review 2006.

Edellä mainittuja teemoja käsiteltiin opetusministeriön järjestämässä epävirallisessa puheenjohtajakauden urheilutoimialajohtajien kokouksessa, johon osallistivat Tsékin tasavaltaa lukuun ottamatta kaikki EU-jäsenmaat, Euroopan komissio, liitännäisjäsenet Bulgaria ja Romania sekä tarkkailijana Euroopan neuvosto. Naantalissa järjestetyssä kokouksessa oli 61 ulkomaista osallistujaa. Opetusministeriö valmisti ja järjesti Euroopan komission kanssa yhteistyönä Brysselissä epävirallisen urheiluministerikonferenssin, jossa oli 130 osallistujaa. Lisäksi EU-puheenjohtajuuskauden aikana järjestettiin useita kokouksia sekä käytiin komission kanssa neuvotteluja puheenjohtajuuskauden tehtäviin ja teemoihin liittyen. Yhteensä vuonna 2006 EU:n liittyvää monenkeskistä yhteistyötä toteutettiin 20 tilaisuudessa.

8.3 Monenkeskinen yhteistyö

Vuonna 2006 liikunta-alan monenkeskistä yhteistyötä harjoitettiin pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan neuvoston, UNESCO:n, WADA:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen ja organisaatioiden piirissä. Vuonna 2006 monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli 56, ja osallistujamäärä niissä oli 161.

Kuviossa 19 esitetään EU- ja monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksien ja tilaisuuksiin matkanneiden määrän kehitys vuosina 1997–2006. Ulkomailla järjestettyjen tilaisuuksien osallistujamäärään on laskettu Suomesta tilaisuuteen matkanneet henkilöt, ja vastavasti Suomessa järjestettyjen tilaisuuksien osallistujamäärään ulkomailta tilaisuuteen saapuneet henkilöt.

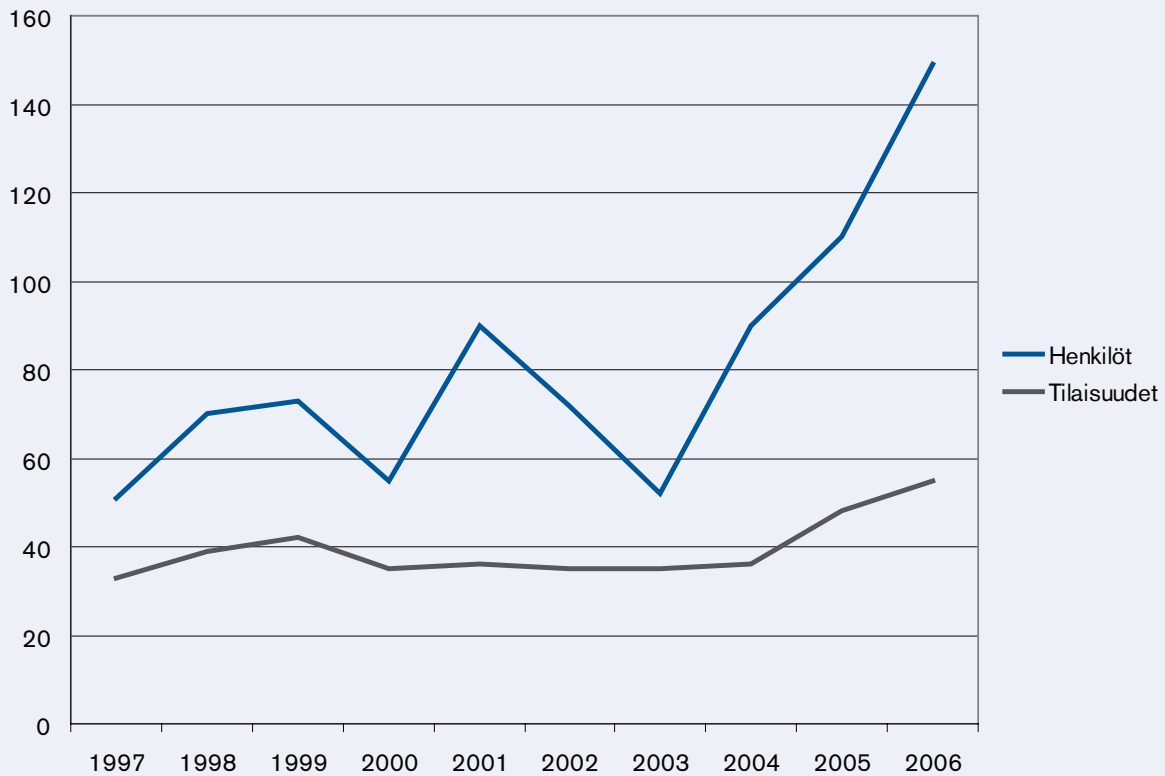
Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta sen sijaan liikunnan alan hallitustenvälinen, epävirallinen yhteistyö on aktiivista. Vuonna 2006 järjestettiin kaksi poh-

joismaista urheiluvirkamieskokousta, Pohjoismaiden ja Baltian maiden urheiluministerikokous sekä pohjoismaainen liikuntapaikkakonferenssi. Yhteensä näihin tapahtumiin Suomesta matkasi seitsemän henkilöä.

Euroopan neuvosto on toistaiseksi ainoa toimivaltainen hallitusten välisen yhteistyön järjestö liikunnan alalla. Järjestön perustehtävä, demokratiakehityksen edistäminen, on kansalaistoimintaan perustuvan liikunnan kannalta erityisen tärkeä toiminta-ala. Euroopan neuvosto on myös tarjonnut ainoan kanavan hallitusten ja kansalaisyhteiskunnan tiiviille yhteistyölle urheilun alalla. Urheilusektorin rooli järjestössä on kuitenkin voimakkaassa muutoksessa. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston yleissopimukseen ja osallistuu niitä valvovien seurantaryhmien toimintaan: dopinginvastaisen yleissopimuksen seurantaryhmä (T-DO) ja katsojien väkivaltaa ja epäsovivaa käyttäytymistä urheilutilaisuuksissa koskevan yleissopimuksen seurantaryhmä (T-RV). Euroopan neuvoston tilaisuuksia, joihin Suomi osallistui vuonna 2006, oli yhteensä 17 ja osallistujamäärä Suomesta kaikkiin tilaisuuksiin yhteensä 25 henkilöä. Tilaisuuksista yksi-toista liittyi T-DO - ja yksi T-RV -työryhmään.

Suomi osallistuu YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestön UNESCO:n urheilu- ja liikuntakasvatusalan yhteistyöhön. Yhteistyössä on käsitelty mm. liikuntakasvatuksen maailmanlaajuisia kehitystarpeita, tasa-arvokysymyksiä sekä dopinginvastaista yleissopimusta. Vuonna 2006 Suomesta osallistui kaksi henkilöä Pariisissa järjestettyyn Unescon Antidoping-konferenssiin.

Maailman antidopingjärjestön WADA:n seitsemään tilaisuuteen osallistui vuonna 2006 Suomesta viisitoista henkilöä. IADA -yhteistyötä (International Antidoping Arrangement) käsiteltiin kahdessa tilaisuudessa, joihin Suomesta osallistui kaksi henkilöä. Muita monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli viisi. Osallistujia Suomesta näissä tilaisuuksissa oli yhteensä 12.

Kuvio 19. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1997–2006

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset	Tilaisuudet
2002	108 000	121 207	4
2003	83 000	90 330	4
2004	65 000	68 943	4
2005	264 000	271 555	6
2006	286 000	286 000	8

Taulukko 43. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille 2002–2006

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille

Taulukossa 43 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille myönnetty valtionavustukset vuosina 2002–2006. Esitetyt tiedot perustuvat kyseisenä vuonna myönnettyihin valtionavustuksiin.

Vuonna 2006 Suomessa järjestettiin neljä kansainvälistä kongressia. Jyväskylän yliopiston Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta sai valtionavustusta EASS Conference- ja AIESP World Congress -tapahtumien järjestämiseen yhteensä 130 000 euroa. Liikuntatieteellinen Seura ry sai 35 000 euron valtionavustuksen 8th Scandinavian Congress of Medicine and Science in Sports -kongressin järjestämiseen ja Urheiluoikeuden yhdistys ry 16 000 euroa Pohjoismaisen urheiluoikeuden seminaarin järjestämiseen. Muut neljä kongressia, joille myönnettiin yhteensä 105 000 euroa, saivat valtionavustusta valmistelutoimintaan kongressin järjestämiseksi. Kyseiset kongressit järjestetään vuosina 2007 ja 2008. Avustukset myönnettiin Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiön Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitokselle, LIKES -tutkimuskeskukselle, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiölle sekä Liikuntatieteellinen Seura ry:lle.

Lisäksi Suomessa järjestettäville liikunta-alan eittieteellisille kansainvälisille kongresseille myönnettiin valtionavustuksia yhteensä 64 000 euroa.

8.5 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille ja kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin

Opetusministeriö myöntää harkinnanvaraisia avustuksia Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista johtuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2006 ENGSO:n varapuheenjohtajana toiminut SLU ry sai valtionavustusta 17 000 euroa ja Euroopan Taidoliiton puheenjohtajuutta

hoitanut Suomen Taidoliitto ry 10 000 euroa. Suomessa toimivia kansainvälisiä lajiliittoja tuettiin yhteensä 153 000 eurolla. Tuen saajat olivat: Suomen Salibandyliitto ry (IFF), TUL ry (CSIT), European Association for Sport Management, Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry (Pohjois- ja baltianmaiden kuurojen urheiluliitto), Suomen Voimisteluliitto SVoLi ry (IFAGG) sekä Suomen Kuntoliikuntaliitto Kunto ry (FISAFF).

Lisäksi vuonna 2006 myönnettiin muihin kansainvälistä yhteistyötä edistäviin tarkoituksiin yhteensä 118 268 euroa. Esimerkiksi Liikuntatieteellisen Seuran Motion - Sport in Finland -lehden julkaisutoimintaa tuettiin 75 000 eurolla.

9 Huippu-urheilu

Huippu-urheilulla tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää yksilö- ja joukkueurheilua. Opetusministeriön tehtävänä on edistää osaltaan eettisesti kestävästä kilpa- ja huippu-urheilusta ja luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat muun muassa valmennuksen tehostaminen, valmentajakoulutus, urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, antidoping -toiminta sekä huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio-, kehittämis- ja edunvalvontatehtävistä vastaa Suomen Paralympiakomitea. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan kilpa- ja huippu-urheilun soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta koordinoi antidoping -toimintaa ja vastaa testien toteuttamisesta.

Vuonna 2006 huippu-urheilua tuettiin veikkausvoittovaroista yhteensä 7,8 miljoonalla eurolla. Huippu-urheilun valtionavustukset kasvoivat vuoteen 2005 verrattuna noin miljoonalla eurolla. Taulukossa 44 esitetään huippu-urheilun määrärahojen jakautuminen vuosina 1997–2006. Taulukkoon on kirjattu järjestöjen osalta vain toiminta-avustukset. Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle myönnetty valtionavus-

tukset valmentajien apurahoihin sisältyvät taulukon sarakkeeseen valmentajien ja urheilijoiden apurahat.

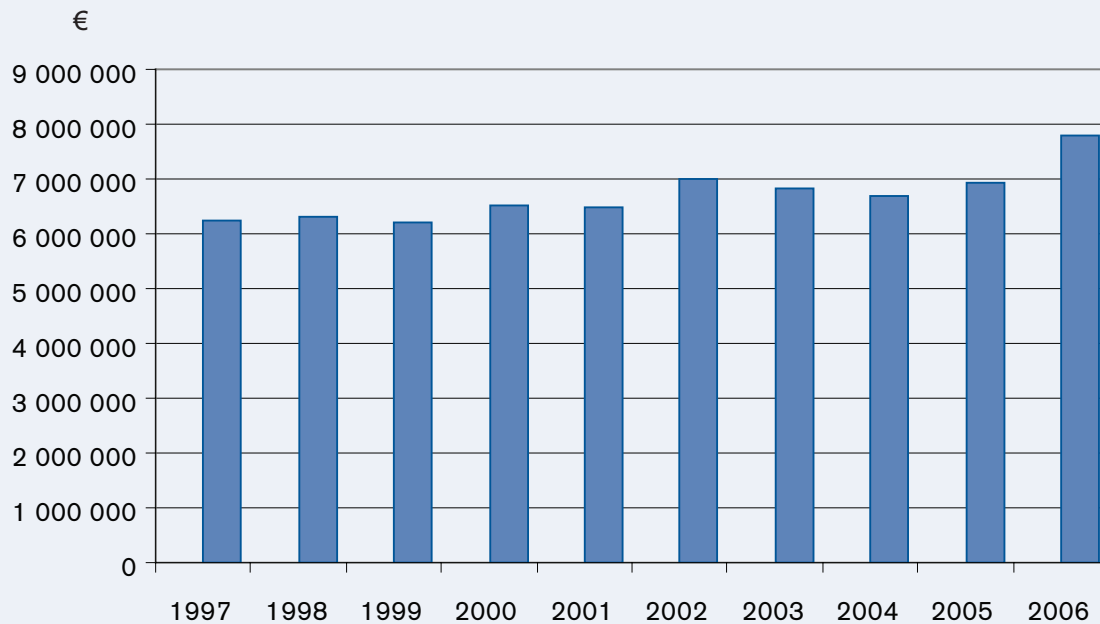
Joukkuepalloluprojektin määrärahoista jaettiin viidelle liitolle yhteensä 300 000 euroa. Projektin tavoitteena on luoda edellytyksiä palloilulajien kansainväliselle menestymiselle olympia- ja muissa arvokisoissa. Avustus on tarkoitettu niille joukkuepallolulajiliitoille, jotka sitoutuvat mies- tai naisjoukkueen pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämiseen. Nämä kriteerit täyttävät avustuksen saajat ja avustuspäärahat vuonna 2006 olivat: Suomen Invalidien Urheiluliitto ry 35 000 euroa, Suomen Jääkiekkoliitto ry 85 000 euroa, Suomen Koripalloliitto ry 30 000 euroa, Suomen Lentopalloliitto ry 100 000 euroa sekä Suomen Palloliitto ry 50 000 euroa.

Opetusministeriö voi myöntää hakemuksesta Suomessa järjestettävälle kansainvälisille arvokilpailuille ns. tappiontakua. Samoin esimerkiksi Suomesta lähteville edustusjoukkueille voidaan myöntää avustusta. Kyseisiin tarkoituksiin myönnettiin vuonna 2006 yhteensä 557 000 euroa.

Edellä mainittujen lisäksi huippu-urheilun tukeen voi katsoa kuuluvan myös Urheilijoiden Ammattien edistämissäätiön saama valtionavustus 130 000 euroa sekä Pro Urheilu-tunnustuspalkinnot 200 000 euroa, jotka eivät käy ilmi taulukosta 44.

	Olympia- komitea	Para- lympia- komitea	Urheilijoi- den ja val- menta-jien apurahat	Suomen Anti- doping- toimikunta ADT ry	Muut (mm. arvokilpailut, Euro-Cupit, kisojen tap- piontakuut)	Joukkue- palloulu- projekti	Kilpa- ja huippu- urheilun keskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä (indeksikor- jattu)
1997	2 472 363	192 743	420 470	312 830	841 781	0	723 208	4 963 394	6 241 624
1998	2 522 819	220 326	420 470	565 111	684 693	0	723 208	5 136 627	6 318 247
1999	2 522 819	269 100	504 564	565 111	538 201	0	740 027	5 139 822	6 215 823
2000	2 691 007	285 920	622 295	649 205	555 020	0	740 027	5 543 475	6 503 405
2001	2 758 282	336 376	622 295	649 205	555 020	0	770 301	5 691 480	6 466 001
2002	2 758 000	337 000	622 000	1 204 000	555 000	0	770 300	6 246 300	7 010 158
2003	2 758 000	363 000	622 000	1 204 000	555 000	0	770 300	6 272 300	6 826 204
2004	2 758 000	383 300	622 000	1 204 000	555 000	0	789 900	6 312 200	6 695 071
2005	2 758 000	483 000	762 000	1 350 000	555 000	0	833 900	6 741 900	6 934 832
2006	3 400 000	580 000	770 000	1 350 000	557 000	300 000	833 900	7 790 900	7 790 900

Taulukko 44. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1997–2006

Kuvio 20. Huippu-urheilun valtionavustusten indeksikorjattu kehitys 1997–2006

9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetusministeriö on jakanut apurahoja urheilijoille ja valmentajille vuodesta 1996 lähtien. Apuraha pohjautuu valtioneuvoston periaatepäätökseen tukijärjestelmän luomisesta huippu-urheilijoille ja heidän henkilökohtaisille valmentajilleen. Alun perin Atlantan ja Naganon olympialaisiin tähdännyt järjestelmä muutettiin nykyiseen muotoonsa opetusministeriön päätöksellä vuonna 1999 (6/011/1999).

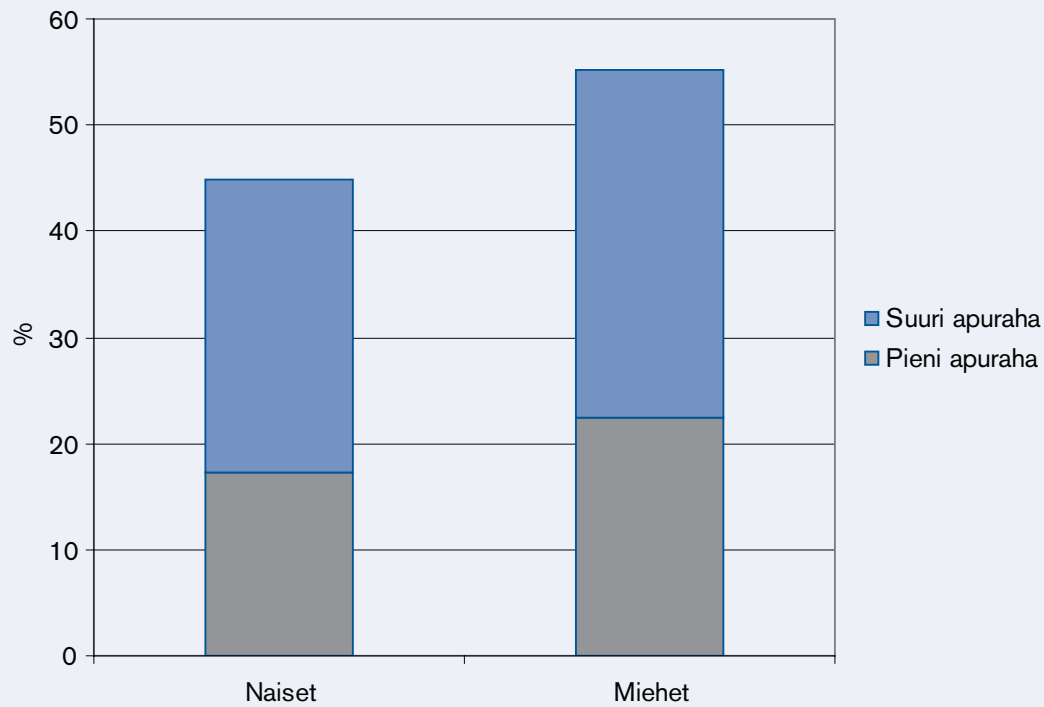
Vuonna 2006 urheilija-apurahoja jaettiin yhteensä 672 000 euroa. 15 000 euron suuruiset valmennus- ja harjoitteluapurahat on tarkoitettu kansainvälisellä huipulla oleville yksilölajien urheilijoille ja 6 000 euron suuruiset valmennus- ja harjoitteluapurahat pääsääntöisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille. Apurahan saaneita urheilijoita oli 58, joista kesäolympialajien edustajia (suluissa naiset/miehet) 23 (11/12), talviolympialajien 18 (7/11), ei-olympialajien urheilijoita 5 (3/2) ja paralympiaurheilijoita 12 (5/7). Naisia urheilija-apurahan saaneista oli 45 % ja miehiä 55 %. Valmentaja-apurahoista olympia- ja ei-olympialajien urheilijoiden valmentajat saivat yhteensä 80 500 euroa ja paralympiaurheilijoiden valmentajat yhteensä 17 500 euroa.

Vuonna 2006 Antidopingtoimikunta ADT ry:n toiminta-avustus oli 1 350 000 euroa. Lisäksi sille myönnettiin erityisavustusta 164 700 € massaspektomerin hankkimiseen. Antidopingtyöhön myönnetty määrärahat ovat kasvaneet kymmenvuotisjaksolla 1997–2006 lähes miljoonalla eurolla.

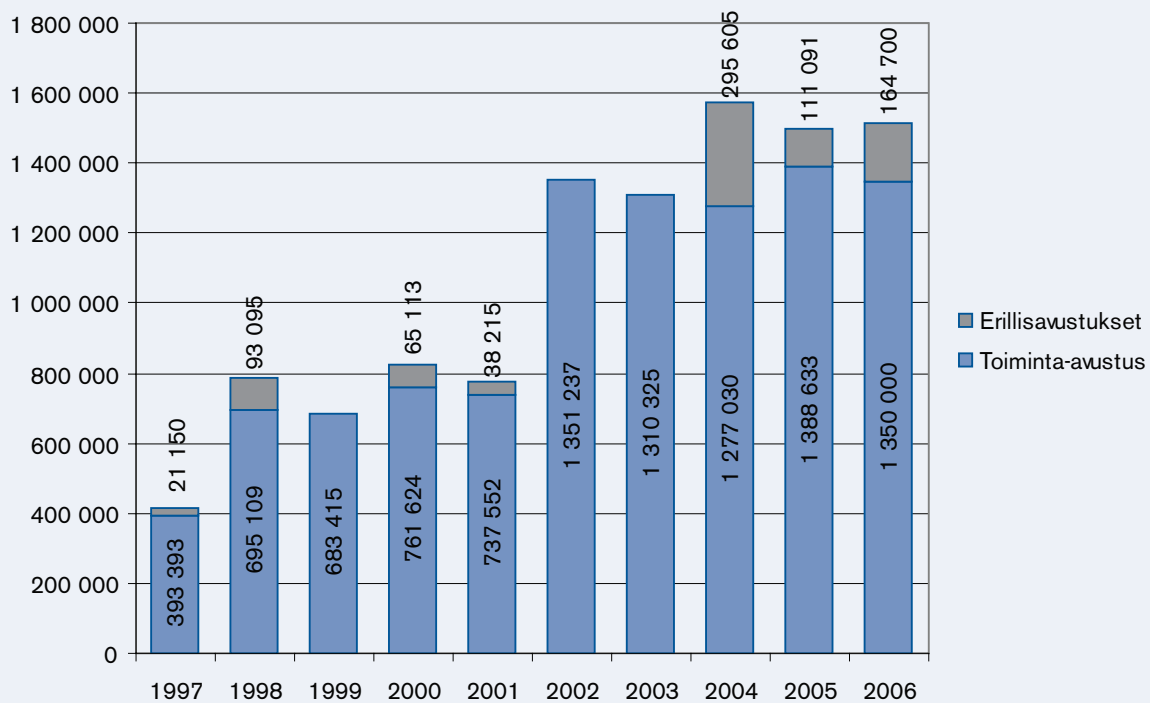
9.2 Antidopingtyö

Antidopingtyötä on tuettu valtionavustuksin 1980-luvulta lähtien, jolloin siitä vastaamaan perustettiin Kansallinen Dopingtoimikunta. Vuonna 1990 antidopingtoiminta siirtyi Liikuntalääketieteen ja testaustoimikunnan (LIITE ry) yhteyteen perustetulle Suomen Antidopingtoimikunnalle. Omaksi yhdistyksekseen Antidopingtoimikunta eriytettiin vuonna 2001. Dopingin vastaisen työn selkiyttämiseen tähdännyt organisaatiomuutos perustui opetusministeriön asettaman Lahden hiihdon MM-kilpailujen doping -skandaalia tutkineen työryhmän ehdotukseen. Työryhmän ehdotuksen pohjalta antidoping-työtä tehostettiin organisaatiouudistuksen ohella myös kasvattamalla sen saamaa valtionapua.

Kuvio 21. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2006

Kuvio 22. Antidoping -toimintaan myönnetty indeksikorjatut määrärahat 1997–2006

10 Terveyttä edistävä liikunta

Liikuntaa lisäämällä voidaan parantaa väestön toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia. Mm. valtio-neuvoston hyväksymässä Terveys 2015 -kansanterveysohjelmassa liikunta nähdään merkittävänä väestön terveyden edistäjänä. Terveyttä edistävään liikuntaan suunnatut määrärahat valtion liikuntabudjetissa ovat nousseet merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2006 TELI-ohjelman määräraha oli 2 miljoonaa euroa.

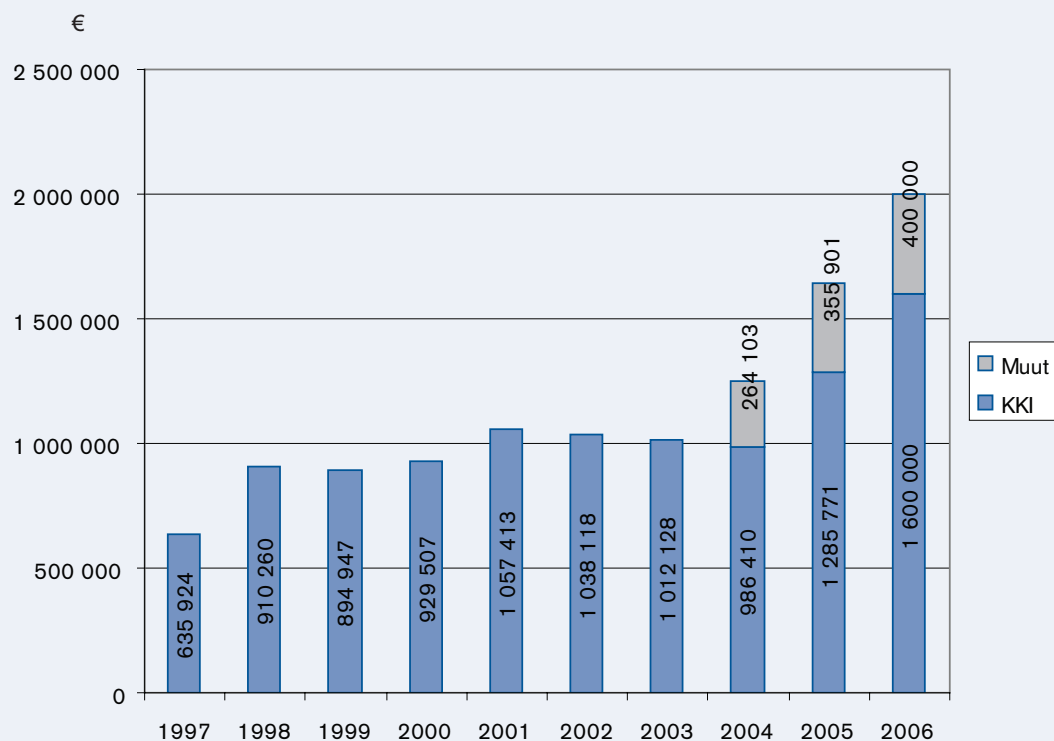
Terveyttä edistävää liikuntaa ja sitä tukevia oloja kehittävät yhteistyönä muun muassa opetusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Olosuhteita terveyttä edistävälle liikunnalle luovat muun muassa liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö ja Metsähallitus. Myös liikuntajärjestöt sekä kansanterveysjärjestöt ovat vahvasti mukana järjestämässä ja edistämässä terveysliikuntaa. Terveyttä edistävää liikuntaa toteutetaan edellä mainittujen tahojen lisäksi useilla muilla hallinnonaloilla ja monien toimijoiden yhteistyönä.

Valtakunnallinen Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma on opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama terveysliikuntahanke. Ohjelman kolmannella viisivuotiskaudella 2005–2009 KKI:n

tavoitteena on auttaa yli 40-vuotiaita liikuntaharrastuksen alkuun sekä luoda pysyviä liikuntapalveluja aikuisten lähipiiriin. Paikallista toimintaa järjestävät mm. kuntien liikunta- ja terveystoimet, työterveyshuolto, työpaikat sekä liikuntaseurat ja muut yhdistykset. Valtakunnallisesti ohjelmasta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Vuonna 2006 Kunnossa Kaiken Ikää KKI -hankkeille myönnettiin yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Tästä 300 000 euroa oli lisätalousarviossa hankkeelle ohjattuja määrärahoja.

Terveysliikunnan neuvottelukunta on sosiaali- ja terveysministeriön asettama yhteistyöelin, jossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja sidosryhmät. Neuvottelukunnan toinen kolmivuotiskausi päättyi keväällä 2008. Neuvottelukunta tekee esityksiä ja antaa lausuntoja terveyttä edistävää liikuntaa koskevissa asioissa. Neuvottelukunta keskittyy muun muassa liikuntaolosuhteiden kehittämiseen, lasten ja nuorten, perheliikunnan ja ikääntyneiden liikunnan monipuolistamiseen, työterveyshuoltoon, kuntien hyvinvointipolitiikan kehittämiseen sekä terveyttä edistävän liikunnan koulutukseen, tutkimukseen ja seurantaan.

KKI -ohjelman lisäksi vuonna 2006 tuettiin Liikunnan terveysohjelman määrärahoista terveyttä edistäviä hankkeita ja projekteja yhteensä 400 000 eurolla. Tukea myönnettiin seitsemälle kunnalle, yhdelle alueelliselle liikuntajärjestölle, yhdelle liikuntatieteelliselle yhteisölle, yhdelle koululais- ja opiskelijajärjestölle, yhdelle erityisryhmien liikuntajärjestölle, yhdelle lajiliitolle, yhdelle varsinaiselle liikuntajärjestölle sekä kuudelle muulle järjestölle.

Kuvio 23. Liikunnan terveysohjelmaan myönnetty indeksikorjatut määrärahat 1997–2006

11 Lasten ja nuorten liikunta

Lasten ja nuorten liikuntaohjelma sai alkunsa vuonna 1999. Sillä kannustetaan lapsia ja nuoria päivittäisen liikunnan harrastamiseen heille tarkoitettua liikuntaa tukemalla ja kehittämällä. Vuonna 2006 ohjelmaan talousarviossa ja lisätalousarviossa osoitettu määräraha oli yhteensä 3,9 miljoonaa euroa. Kuviossa 24 on esitetty lasten ja nuorten liikuntaohjelman indeksikorjattujen määrärahojen kehitys ja jakautuminen vuosina 1999–2006.

Lääninhallitusten kautta myönnettävä määräraha asetetaan käytettäväksi avustusten jakamiseksi paikallisille hankkeille, jotka järjestävät lasten ja nuorten iltapäivätoimintaa. Ohjelmalla tuetaan mm. koulu-laisten iltapäivätoiminnan 3.-9.-luokkalaisten liikuntakerhoja. Vuonna 2006 lääninhallituksille ohjattiin tähän tarkoitukseen 645 000 euroa.

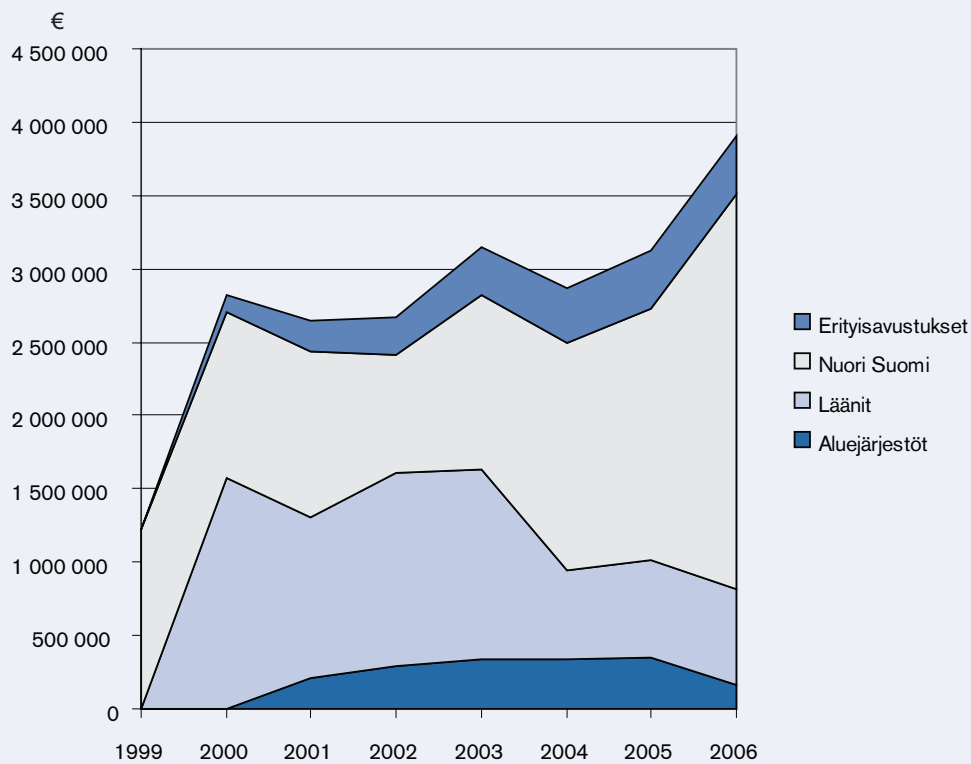
Opetusministeriö myöntää vuosittain Nuori Suomi ry:lle valtionavustusta liikunnan seuraohjelman, lajiliittojen eettisten kehittämishankkeiden sekä liikuntaohjelman toteuttamiseen ja kehittämiseen. Vuonna 2006 määräraha oli 2 691 000 euroa. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman paikallisen toiminnan tukemisen ja kehittämistyön määrärahan osuus tästä oli 941 000 euroa.

Nuori Suomi ry toimii liikunnan seuraohjelman sekä lajiliittojen eettisten kehittämishankkeiden koordinoijana ja vastuullisena toteuttajana. Käytännössä ohjelmaa toteuttavat sekä valtakunnalliset liikuntajärjestöt että paikalliset urheiluseurat. Määrärahasta 350 000 euroa suunnattiin liikunnan lajiliittojen eettiset kehityshankkeet -projektiin, jonka tarkoituksena on arvioida kilpailujärjestelmiä ja lajiliittojen toimintaa lasten ja nuorten kannalta.

Seuratoiminnan paikallistukihankkeille jaettava määräraha nousi vuodesta 2005 miljoonalla eurolla. Vuonna 2006 paikallisille hankkeille jaettiin Nuoren Suomen ja aluejärjestöjen lausuntojen perusteella avustuksia yhteensä 1 400 000 euroa. Määrärahan kasvun myötä myös tukea hakeneiden ja tuettujen hankkeiden määrä miltei kolminkertaistui edellisvuosiin verrattuna. Tukea haki 2070 hanketta, joista tuki myönnettiin 986 hankkeelle. Myös keskimääräinen hankkeille myönnetty avustus nousi 1 419 euroon. Lajiliitoista suurimman paikallistukihankkeiden tuki-potin keräsi Suomen Palloliitto. (Lehtonen, K. 2007)

Liikunnan aluejärjestöille myönnettiin lasten ja nuorten liikuntaohjelman määrärahasta 169 000 euroa. Määräraha on tarkoitettu lasten ja nuorten lii-

kuntaohjelman alueelliseen toteuttamiseen. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman selvityksistä, arvioinneista ja seurannasta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön Lasten ja nuorten elämäntavan tutkimusyksikkö LINET, jonka avustusmääräraha oli 200 000 euroa. Lisäksi ohjelman määrärahoista myönnettiin muita erityisavustuksia 205 000 eurolla 10 eri hankkeelle ja projektille.

Kuvio 24. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman indeksikorjatut avustukset 1999–2006

12 Erityisliikunta

Erityisliikunnalla tarkoitetaan sellaisten henkilöiden liikuntaa, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Vaikeus osallistua tarjolla olevaan liikuntaan voi olla seurausta vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi. Erityisliikunnan ohjaaminen vaatii soveltamista ja erityisosaamista. (Ala-Vähälä, T. 2006.) Liikunnan näkökulmasta erityistarpeita ohjauksessa on noin miljoonalla suomalaisella, joista suuri osa on eri tavoin vammaisia tai pitkäaikaissairaita ihmisiä, taikka ikäihmisiä. Nykyisin ohjatussa erityisliikuntatoiminnassa on arvion mukaan mukana lähes 250 000 henkilöä.

Erityisliikunnan keskeisiä toimijatahoja ovat kuntien liikuntatoimi, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulutoimi. Myös lajiliitot ja urheiluseurat tekevät yhteistyötä edellä mainittujen tahojen kanssa. (Erityisryhmien liikunnan kehittämisohjelma 2003–2005.) Esteettöntä tai soveltavaa liikuntaa järjestettäessä muun muassa liikuntatilojen ja -ympäristöjen kuten uimahallien, kuntosalien, koulujen liikuntasalien ja luontoliikuntapaikkojen esteettömyyteen kiinnitetään huomiota.

Erityisliikunnan rahoitustuki sisältyy valtion lii-

kuntabudjetissa useisiin eri alamomentteihin. Erityisliikuntaan suuntautui määrärahoja mm. kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan kehittämisrahojen, lasten ja nuorten liikuntaohjelman sekä valtakunnallisten liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskustusten avustusten kautta. Monet alan järjestöt ja kunnat ovat saaneet hankerahoitusta erityisliikunnan alueen yksittäisiin, useimmiten kolmivuotisiin kehityshankkeisiin.

Erityisliikunnan määrärahat liikuntabudjetissa ovat kasvaneet erityisesti järjestöavustusten määrärahojen nousun myötä. Vuoteen 2006 mennessä järjestöavustukset ovat nousseet noin miljoonalla eurolla vuoden 2002 tasolta. Erityisliikunnan kokonaistuki oli vuonna 2006 noin 5,6 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoimen valtionavustuksista käytettiin erityisliikuntaan noin 2 miljoonaa euroa (Ala-Vähälä, T. 2006). Valtakunnalliset erityisliikuntajärjestöt saivat yhteensä 2,6 miljoonaa euroa. Erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin osoitettiin yhteensä 550 000 euroa ja muihin kohteisiin käytettiin yhteensä 450 000 euroa (mm. oppikirjat, kansainvälinen yhteistyö, alan hallinto sekä eräät kehittämishankkeet).

Lähteet

- Ala-Vähälä, T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta vuonna 2006.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien suoritteiden määrääminen 2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Virtala, M. Asiakirja 20.10.2005.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla [www-muodossa http://www.netra.fi](http://www.netra.fi)
- Erityisryhmien liikunnan kehittämisohjelma 2003–2005. Opetusministeriön julkaisuja 2003:12.
- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
- Lehtonen, K. Seuratoiminnan paikallistukihankkeiden haku 2006-2007. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Lasten ja nuorten elämäntavan tutkimusyksikkö LINET. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 195.
- Liikunta-asetus 1055/1998. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%5Btpe%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikunta-asetus>
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2006.
- Liikuntalaki 1054/1998. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/search%5Btpe%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki>
- Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustaminen vuonna 2006. Opetusministeriön päätös. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:53. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Tilastokeskus 2006. Kuntien talous ja toiminta 2005. Julkinen talous 2006. Helsinki.
- Tilastokeskus 2007. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla [www-muodossa http://www.stat.fi/til/jmhi/](http://www.stat.fi/til/jmhi/)
- Tilastokeskus 2007. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla [www-muodossa http://www.stat.fi/til/rki/index.html](http://www.stat.fi/til/rki/index.html)
- Urheiluopistojen valtionosuuden perusteena olevien suoritteiden määrääminen 2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Virtala, M. Asiakirja 20.10.2005.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitus toteutetusta opetuksesta 2006.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden laskentaperusteena käytettävät opiskelijavuorokaudet vuonna 2006. Opetusministeriön päätös. Dnro 18/221/2005.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen vuonna 2006 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Haukilahti, T. Muistio 21.12.2005.
- Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Helsinki 2006.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2006. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Tolonen, H. Muistio 10.1.2006.

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2008 ilmestyneet

- 4* Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma
2009–2012

---

* Ei painettu, vain verkossa

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Julkaisumyynti / Bokförsäljning:

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet

PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)

00014 Helsingin yliopisto

puhelin / telefon (09) 7010 2363

faksi / fax (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 978-952-485-474-0 (nid.)

ISBN 978-952-485-475-7(PDF)

ISSN 1458-8110